

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ปริญญานิพนธ์

ของ

บรรยง ณ พัทลุง

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
ทางจดอยู่กับจุใจโดยไม่ขอค่าธรรมเนียม
ผู้พบเห็นกรุณานำส่งสำนักหอสมุดด้วย จักรพันธ์ อึ้งสูง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับ
นี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุม

 ประธาน

(อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากัถ์)

 กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน)

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

(อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากัถ์)

 กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.อาคม วัดไธสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยทักษิณ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.อาคม วัดไธสง)

วันที่ 9 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔1

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน กรรมการ ตลอดจนอาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล อาจารย์ ดร.อาคม วัดไร่สง และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ จนสามารถดำเนินงานได้สำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ คุณสกล กาฬสุวรรณ คุณวิจิต เต็มนิล และคุณนพานิตย์ ชูเชิด ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง หัวหน้าการประถมศึกษาทุกอำเภอ และกิ่งอำเภอในจังหวัดพัทลุง ที่ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้แบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้การสนับสนุนทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวนามในที่นี้ได้ และสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสาย ณ พัทลุง และคุณแม่เขียน ณ พัทลุง ผู้ให้กำเนิดชีวิตและปลูกฝังการศึกษามาแต่ต้น ขอขอบคุณ คุณกิตติพร ณ พัทลุง ภรรยาผู้เป็นที่รักได้ให้กำลังใจมาตลอด ขอขอบคุณ คุณธนากร วราหะกิจ คุณเพ็ญธนา วราหะกิจ ที่ให้ความเอื้ออาทร และขอขอบคุณเพื่อน ๆ มหาวิทยาลัยทุกท่าน ตลอดจนรุ่นพี่และรุ่นน้อง ได้ให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ และให้กำลังใจจนภารกิจการจัดทำปริญญานิพนธ์สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็น กตัญญูตาแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บรรยง ณ พัทลุง

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหารการศึกษา	8
การบริหารโรงเรียน	9
การบริหารงานวิชาการ	11
การบริหารงานสื่อการเรียนการสอน	12
สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา	15
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	16
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	20
การบริการสื่อการเรียนการสอน	25
การใช้สื่อการเรียนการสอน	29
การประเมินสื่อการเรียนการสอน	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
งานวิจัยในประเทศ	40
งานวิจัยต่างประเทศ	48

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	54
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	55
	วิธีสร้างเครื่องมือ	56
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	57
	วิธีจัดกระทำข้อมูล	57
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	68
	การวิเคราะห์ข้อมูล	69
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
	อภิปรายผล	71
	ข้อเสนอแนะ	75
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	76
	บรรณานุกรม	77

บทที่

หน้า

ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	90
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	97
ภาคผนวก ค ตาราง 8	109
ภาคผนวก ง บทคัดย่อ	115
ประวัติย่อของผู้วิจัย	120

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พัทลุง	55
2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา	61
3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับปัญหา การปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง	62
5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับปัญหา การปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของ โรงเรียน	63
6 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	64
7 แสดงความถี่ของข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียน การสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดพัทลุง	65
8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับปัญหาการ ปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำแนกเป็นรายชื่อ	110

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 2) แต่การจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาเน้นการจัดการศึกษาในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ การศึกษาที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดหลักการและความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่ามุ่งพัฒนาในด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ให้เกิดขึ้นอย่างสมดุลและกลมกลืนกัน โดยเปิดโอกาสให้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมกับวัย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2537 : 1) จากการวิเคราะห์แนวโน้มของสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) พบว่า ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ ส่งผลให้สังคมไทยเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตของคนในสังคมจะเปิดกว้างขึ้น แนวโน้มของการพัฒนาประเทศจะพัฒนาไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากกว่าด้านปริมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. 2540)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้มุ่งการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เน้นการคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาได้ (กรมวิชาการ. 2534 : 4 - 5) โดยจุดหมายของหลักสูตรมุ่งให้พัฒนาด้านตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคม (พจนอม แก้วกำเนิด. 2533 : 7) ในการพัฒนาการประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ต้องอาศัยกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยนักวิชาการได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 3 - 9) เช่น

เดียวกับ ทศนีย์ บุญวิทย์ (2536 : 26) ได้ยืนยันว่า ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ ศักดา ไชยกิจภิญโญ (2536 : 9 - 13) ก็ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนคือต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองและลดภาระของผู้สอนลง จึงต้องใช้สื่อเข้าไปเสริมในการสอน ซึ่งจากการวิจัยพบว่า คนเรารับรู้ด้วยตา คือการมองเห็นร้อยละ 75 รับรู้ด้วยหูหรือการรับฟังร้อยละ 13 ฉะนั้นการสอนด้วยวิธีบรรยาย จึงไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ค้นพบ ครูจึงควรสอนด้วยการใช้สื่อเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับรู้ และเข้าใจบทเรียนดีขึ้น (มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. 2528 : 11) คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการตระหนักต่อภารกิจนี้มาตลอด จึงได้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษา สื่อและนวัตกรรม การเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีของประเทศในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2537 : 14) เพราะการใช้สื่อการเรียนการสอน มีอิทธิพลต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจ มีมโนทัศน์ และเจตคติที่ถูกต้อง (ไชยยศ เรื่องสุพรรณ. 2526 ก : 140) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 1) จึงให้ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งเน้นกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา เพราะฉะนั้นในหลักสูตรการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และนักวิชาการคนอื่น ๆ จึงได้กำหนดขอบข่ายงานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการเรียนการสอน สรุปได้ว่า ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานด้านสื่อสารการเรียนการสอน ดังนี้ คือ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและการประเมินสื่อการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตามจากรายงานการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 93) พบว่า

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้นมีการใช้สื่อประกอบการสอนน้อยมาก และ การใช้สื่อการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูยังไม่สามารถเลือก ใช้สื่อการเรียนการสอนได้ถูกต้องเหมาะสมกับบทเรียน สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ยังไม่มี ประสิทธิภาพ ไม่สร้างความสนใจ ไม่มีความแปลกใหม่ และยังไม่สะดวกต่อการนำไปใช้ เช่นเดียวกับ วารินทร์ วัฒนไพโรจน์ (2531 : 4) ได้สรุปว่า ยังมีผู้สอนเป็นจำนวนมากที่ใช้สื่อ การเรียนการสอนโดยไม่มีหลักการหรือทฤษฎีที่ถูกต้อง นอกจากนี้ จากผลงานวิจัยของ หรรษา ทับสี (2533 : 164) ก็พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ ไม่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอน ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และผู้บริหารเองก็ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน ไม่ได้ กำหนดนโยบายและโครงการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน จึง เป็นผลให้การปฏิบัติงานด้านนี้ไม่เป็นระบบ ทำให้สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์อยู่ กระจายกระจัดกระจาย ขาดบุคลากรรับผิดชอบโดยตรง ไม่มีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ ไม่มี ระเบียบการยืม (วนิดา จึงประสิทธิ์. 2532 : 10) จึงสรุปได้ว่า คุณภาพของการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของผู้ บริหารการศึกษา (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2534 : 159 - 160)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัด มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา วัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้มีความรู้ เพิ่มพูนทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเฉพาะได้เน้นให้มีการคิดค้นเกี่ยวกับนวัตกรรม การเรียนการสอน การผลิตการจัดเก็บและการให้บริการสื่อการเรียนการสอน ตลอดจน การใช้และการประเมินสื่อการเรียนการสอน (2537 : 1) โดยได้จัดสรรงบประมาณให้กับ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อจัดซื้อจัดหา และผลิตสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามแผนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และได้จัดสรร งบประมาณสนับสนุนแผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก งานด้านการค้นคว้าและทดลองสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อ ส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนตามความจำเป็น โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีสื่อการเรียนการ

สอนไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ครูและนักเรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนครั้งที่สอน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. 2537 : 35) ศูนย์วิชาการ จังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง (2537 : 5 - 7) ได้สรุปผลการดำเนินงาน จากการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ในปีการศึกษา 2536 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่น้อยมาก กล่าวคือ ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ขาดการวางแผนงานที่ ชัดเจน และจากการประเมินผลการเรียนการสอนที่ผ่านมา ของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดพัทลุง ปรากฏผลสัมฤทธิ์การเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่เป็นที่ พึงพอใจนัก สาเหตุ ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ถึงเกณฑ์ที่พึงพอใจตามที่เกณฑ์ที่ตั้ง ไว้ นั้น น่าจะเนื่องมาจากการที่ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบในการเรียนการสอน อย่างจริงจัง หรือให้สื่อประกอบการเรียนการสอนน้อย รวมทั้งผู้บริหารอาจจะไม่ได้เอาใจ ใส่ในด้านการสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน และการ จัดให้มีการประเมินสื่อการเรียนการสอน

จากเหตุผลดังกล่าว ประกอบด้วยผู้วิจัยในฐานะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสื่อ การเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และมีหน้าที่นี้เทศ กำกับ และติด ตามการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา จึงสนใจที่จะ ศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นแนวทางในการ ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งผลให้ครูผู้สอนได้สามารถพัฒนาตนเองและ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์ให้นักเรียนมีความรู้คู่ความดี และ เติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และกิ่งอำเภอ นำไปพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ให้สามารถปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พัทลุง ปีการศึกษา 2540 ภายใต้องค์ประกอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และนักวิชาการคนอื่น ๆ ได้ให้ความสำคัญของงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารถือเป็นแนวปฏิบัติและดำเนินการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไว้ห้าประการ คือ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การประเมินสื่อการเรียนการสอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2540 จำนวน 260 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 155 คน โดยเทียบจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน (ระวีวรรณ ชินะตระกูล. 2535 : 79 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. 1970 : 608) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน และสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (table of random numbers)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.1 ขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน

3.1.2 ขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ภายใต้องค์ประกอบ 5 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531)

3.2.1 การผลิตสื่อการเรียนการสอน

3.2.2 การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน

3.2.3 การบริการสื่อการเรียนการสอน

3.2.4 การใช้สื่อการเรียนการสอน

3.2.5 การประเมินสื่อการเรียนการสอน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

2. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว อยู่ในปีการศึกษา 2540 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

4. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง หมายถึง หน่วยงานราชการทางการศึกษาที่มีฐานะเป็นกอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดพัทลุง และมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้หลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนของคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ซึ่งกำหนดให้โรงเรียนที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารได้ ส่วนโรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียนลงไป ไม่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้จึงแบ่งขนาดโรงเรียนเป็นสองกลุ่มคือ ขนาดของโรงเรียนต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และขนาดของโรงเรียนตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการตั้ง
ปัญหาการวิจัยได้ชัดเจน และยังเชื่อมโยงไปถึงการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่บทแรก
ไปถึงบทสุดท้าย

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงครั้งนี้เกี่ยวข้องกับ การบริหารการ
ศึกษา การบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ การปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน
สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บ
สื่อ การเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การ
ประเมินสื่อการเรียนการสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนในประเทศ งาน
วิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาตามที่คณะอาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (2530 : 5) ได้ให้ความเห็นตรงกัน
ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการ
ศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันกระทำ เพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนให้เจริญเติบโตทั้ง
ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ การดำเนินงานนี้จะต้องมีการใช้ทรัพยากร
การบริหารทั้ง คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนความคิดเห็นของ
สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 3) ได้บันทึกไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือการดำเนินงาน
เกี่ยวกับการศึกษา โดยใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเพื่อพัฒนาบุคคลให้
เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สำหรับทัศนะของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 4) ได้
อธิบายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันทำเพื่อ
พัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกด้าน นับตั้งแต่บุคลิภาพ ความรู้ความสามารถ
พฤติกรรม และคุณธรรมให้มีค่านิยมตรงตามความต้องการของสังคม โดยใช้กระบวนการ

ต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคที่เหมาะสม เพื่อส่งผลให้บุคคลพัฒนาตนเองได้ตรงตามสภาพของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษา คือ การที่บุคลากรตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมจัดกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ทรัพยากรทุกชนิดที่มีอยู่

การบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ตามหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนให้บรรลุสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ (สมบุรณ์ พรธนาภพ. 2521 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 12) ที่ให้ความเห็นว่าการบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลหรือผู้บริหาร เพื่อให้การบริหารทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่วน สมศักดิ์ ศรีมานิชย์ (2524 : 148) ได้อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าสถานศึกษาใช้อำนาจสองอย่างคือ อำนาจหน้าที่ของตำแหน่ง โดยอาศัยระเบียบ กฎและคำสั่ง กับอำนาจที่เกิดจากความดีความงามที่มีในตัว เช่น ความรอบรู้ ความเป็นผู้มีศีลธรรม มีน้ำใจ จัดองค์ประกอบในการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ให้ทำงานประสานกันเพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ จึงสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่วน วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล (2523 : 7) ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะคติ ค่านิยม พฤติกรรม และคุณธรรมต่าง ๆ และ กิตติมา ปรีดีดิolk (2532 : 47) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโรงเรียนคือการจัดการดำเนินการทุกด้านในโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียนและนักศึกษา และการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ หวน พิณอุพันธ์ (2528 : 7) ได้บันทึกความเห็นไว้ว่า การบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานของ

กลุ่มบุคคลเพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพ ส่วน วินัย รัตนพันธ์ (2535 : 10) ได้สรุปว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึงการดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อบริการทางการศึกษาแก่เยาวชนในสังคม ให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และการให้นิยามของ อีริวดี ประทุมพรรัตน์ (2529 : 81) เห็นว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึงกิจกรรมการบริหารการศึกษาอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารการศึกษาในระดับโรงเรียนกระทำร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร อันเป็นแนวนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ ทั้งนี้มีการใช้ทรัพยากรบริหารคือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจัดการให้เกิดประโยชน์ และเกิดความเหมาะสมมากที่สุด และ ชวนพงษ์ ลั่นซ้าย (2531 : 18) กล่าวว่า เป็นที่เข้าใจว่า การบริหารโรงเรียนคือ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรูปแบบที่บุคลากรในโรงเรียน โดยการนำของหัวหน้าสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ให้เป็นที่ยังพอใจและความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และประเทศชาติ สำหรับงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 7 - 88) ได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้หกประการคือ งานบุคลากร งาน กิจกรรมนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และถือว่างานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องแบ่งเวลาในการบริหารงานวิชาการโดยเฉลี่ยแล้ว 12 - 13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือร้อยละ 35 ของเวลาทั้งหมด

จึงสรุปได้ว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรมีหกประการคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยถือว่างานวิชาการมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง

การบริหารงานวิชาการ

งานที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องดำเนินการในโรงเรียนมีอยู่หกงานคือ งานวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนให้การดำเนินงาน วิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรได้ (คณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 16) และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช (2532 : 161) ได้ ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาคือ การจัด กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน ตลอดจนการอบรมศีลธรรมจรรยาและ ความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถพอที่จะนำมาเลี้ยง ชีพได้ มีความสุข ความพอใจ ตามมาตรฐานและสภาพความเป็นอยู่ และช่วยเหลือ เผื่อแผ่เพื่อนบ้านและสังคมตามสมควร ส่วน สุมิตร คุณานุกร (2519 : 157) ได้ให้ความ หมายของงานวิชาการ ไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการ เรียนรู้และการศึกษาของเด็ก เช่นเดียวกับ ภิญญู สาร (2523 : 436) ได้ให้ทัศนะของ งานวิชาการ หมายถึงกิจกรรมทุกชนิดที่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงการ เรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยผู้บริหาร โรงเรียนต้องรับผิดชอบในการเป็นผู้นำของครูด้านงานวิชาการเป็นอันดับแรก และ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 62) ก็ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า มี หน้าที่รับผิดชอบห้างานคือ งานที่เกี่ยวกับตัวครู งานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน งานการจัด โปรแกรมการเรียน งานการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ งานที่เกี่ยวกับบุคลากรการสอน ในทำนองเดียวกัน นิพนธ์ กิณวงศ์ (2523 : 67) ก็ให้ ความเห็นไว้ว่า เป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเป็นอย่างมาก เพราะเป็น ภารกิจของสถานศึกษา คือให้บริการทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่เป็นผู้นำทาง วิชาการโดยทำงานร่วมกับคณะครู นอกจากนี้ บันลือ พญะวัน (2525 : 156) ก็ จำแนกงานวิชาการออกเป็นสามงานคือ งานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง ได้แก่ การรับเด็กเข้าเรียน การจัดครูประจำชั้นการจัดตารางสอน การจัดบริการด้าน หลักสูตรและห้องสมุด งานการจัดบริการอื่น ๆ ที่เสริมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัด บริการแนะแนวการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และการจัดกิจกรรมกีฬา งานเกี่ยวกับ

บุคลากร ได้แก่ การจัดสายงานตามหมวดหมู่ และความถนัดของครูกรมอบหมายงานให้หัวหน้าส่วนต่าง ๆ เช่นเดียวกัน สายหยุด จำปาทอง (2526 : 3) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน อันได้แก่ หลักสูตรการ จัดโปรแกรมการเรียนการสอน การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน สื่อการเรียนการสอน วิธีสอนและการประเมินผลการเรียน หวน พันธุพันธ์ (2528 : 45) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่า งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้นครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ แก่เรื่องคือ หลักสูตร แผนการสอน การจัดตารางสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้เทคนิคการสอนและสื่อการสอน การจัดแบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การวัดผล และการประเมินผล และการนิเทศการศึกษา สำหรับ อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 5 - 6) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย การบริหารงานหลักสูตร งานวัดผลและประเมินผลการเรียน งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร งานสนับสนุนการเรียนการสอน งานห้องสมุด งานแนะแนว งานโสตทัศนูปกรณ์ งานนิเทศการศึกษา และงานพัฒนาวิชาการ สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น ก็ได้ยึดแนวปฏิบัติ ตามขอบข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดไว้ดังนี้ งานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานการวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานการนิเทศการศึกษา งานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 16 - 17)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึงการที่ผู้บริหารร่วมกับบุคลากรตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานทุกงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และงอกงามในทุกด้าน

การบริหารงานสื่อการเรียนการสอน

หน้าที่ของผู้บริหารด้านการจัดวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน คือ จัดหา ส่งเสริม ให้ครูรู้จักใช้สื่อการเรียนการสอน และจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การจัดเก็บการบริหารเป็นไปอย่างมีระบบ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูรู้จักสร้าง-

พรรคหรือผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ (กองพัฒนานุเคราะห์. 2536 : 9) และเพื่อที่จะให้หลักสูตรฉบับปรับปรุงบรรลุผลตามความมุ่งหวังสามประการคือ พัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ และพัฒนาสังคม ผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา ต้องช่วยกันดำเนินงานตามขั้นตอนที่สำคัญ เช่น ในด้านการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์ สื่อการสอน ฯลฯ โดยให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างแท้จริง (พนอม แก้วกำเนิด. 2533 : 40 - 41) ประพัทธ์ ชัยเจริญ (2525 : 19) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการเตรียมเวลาเพื่อให้ผู้สอนได้สำรวจเครื่องมือทั้งหมด สิ่งที่เกี่ยวข้องและเครื่องใช้ในโรงเรียน รวมทั้งการจัดรูปแบบ การจัดวัสดุ สื่อการเรียนการสอนทั่วไปที่โรงเรียนจัดบริการแก่ครู เช่นเดียวกับ ประหยัด จิระวรพงษ์ (2522 : 124) ที่ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องสื่อการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เพราะความสำเร็จของการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนอยู่ภายใต้การปฏิบัติของคนเหล่านี้

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 62) กล่าวว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนที่ได้นั้น ได้แก่ การจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อบริการแก่ครู กระตุ้นให้ครูใช้บริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน สร้างมาตรฐานสำหรับการเก็บรักษาและนำไปใช้ให้เกิดผลสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 22 - 23) อธิบายว่า วัสดุอุปกรณ์ในการกิจการศึกษามีความ จำเป็นต้องใช้จำนวนมาก โดยเฉพาะการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การจัดหา การวางแผน การใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า การเก็บรักษา และการประเมินผลแก้ไขปรับปรุง เช่นเดียวกับ อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 88) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นใช้ให้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ มีการติดตาม กำกับให้ครูผลิตและใช้สื่อประกอบการสอนอย่างจริงจัง

อ่ำรง บัวศรี (2532 : 219) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องยึดหลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอน คือสื่อการเรียนการสอนจะต้องสนองจุดประสงค์การเรียนรู้

เหมาะสมกับวัย พื้นฐาน ประสบการณ์ของผู้เรียน ค่าใช้จ่ายที่ปฏิบัติ และต้องหาง่ายด้วย เช่นเดียวกับ สอน เครื่องมาก (2535 : 1104) ซึ่งได้ให้ทัศนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงาน ด้านการจัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูนำไปใช้ประกอบการสอน

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 47) ได้ปรับปรุงหลักสูตรการอบรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาระดับสูงใหม่ โดยกำหนดให้ขอบข่ายของงานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบ ไว้ดังนี้ จัดหาและบริการวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนแก่ครูอย่างเพียงพอและครบถ้วนทุกกลุ่มประสบการณ์ สำรวจความต้องการ วางแผนเพื่อจัดหา ดำเนินการจัดหา บริการและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนให้รู้จักทำ รู้จักใช้ และรู้จักเก็บบำรุงรักษาสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหา และกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน โดยการจัดอบรม ประชุมปฏิบัติการ ให้ความรู้แก่ครูผู้สอน จัดให้มีศูนย์สื่อหรือศูนย์วิชาการโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งผลิตและบริการสื่อแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูรู้จักคิดค้นสร้างสรรค์สื่อ หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานทางวิชาการ แสวงหาแหล่งวิทยาการที่เป็นสื่อการเรียนการสอนในชุมชนหรือท้องถิ่น เช่น บุคลากร สถานที่ประกอบการ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีการติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ โดยการสังเกตการสอน ดูแผนการสอน บันทึกการสอน สถิติการยืมสื่อ ฯลฯ

สรุปว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการให้คำปรึกษา กำกับ ติดตาม และนิเทศเกี่ยวกับเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การประเมินสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531)

สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา

สื่อ (media) โดยทั่วไปหมายถึง ตัวกลางหรือระหว่าง (between) หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นพาหนะนำความรู้หรือสารสนเทศ (information) ระหว่างผู้สื่อกับผู้รับ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ รูปภาพ วัสดุ ฉาย สิ่งพิมพ์ เป็นต้น (พัฒนางค์ สายสมาน, 2530 : 35)

การสอน (instruction) หมายถึงการจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการปฏิบัติต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการฝึกอบรม โดยทั่วไปถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้สอน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2523 ก : 79 - 80)

สื่อการสอน ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Instruction Media หมายถึง สื่อการสอน (ประวิทย์ คงบุญ, 2536 : 10) ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของสื่อการเรียนไว้หลายท่าน เช่น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2529 : 112) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ (สิ่งเปลี่ยน) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้พ่วง่าย) และวิธีการ (กิจกรรมเกม การทดลอง ฯลฯ) ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ และค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 ก : 80) ก็ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับ มนตรี แยมกลีกร (2526 : 5) ก็ได้กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึงตัวกลางที่ช่วยในการนำความรู้จากผู้สอน หรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการ เช่นเดียวกับ พัฒนางค์ สายสมาน (2536 : 26) ได้สรุปความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับ ชม ภูมิภาค (2526 : 18 - 19) ก็ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า การสอนเป็นการกระทำของครู เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน การสอนก็คือการส่งสารไปยังผู้เรียน แต่

การส่งสารนั้น ต้องมีพาหนะหรือนำสารไปสื่อข่าวสารประเภทนี้เรียกว่า สื่อการสอน กิดานันท์ มะลิทอง (2531 : 76) ให้ความหมายเรื่องสื่อการสอนว่า หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี วาสนา ชาวหา (2525 : 15) ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึงสิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี พิมพิวรรณ เทพสุมาธานนท์ (2531 : 29) ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูกับ ผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 407) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ครูต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ปรัชญา จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรอย่างละเอียด ทำให้เห็นทิศทางของหลักสูตรแม่บทได้ชัดเจน จึงสามารถกำหนดสื่อการเรียนการสอนได้ สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ และสื่อเทคนิควิธีการ ซึ่งเป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่ นักเรียน และนำการเรียนการสอนนั้นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี

สรุปว่า สำหรับโรงเรียนประถมศึกษานั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนดังกล่าวในด้านการผลิต การจัดเก็บ การบริการ การใช้ และการประเมินสื่อการเรียนการสอน และผู้สอนต้องคำนึงถึงแนวคิด ปรัชญา จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรในการใช้สื่อในโรงเรียน

การผลิตสื่อการเรียนการสอน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 19) ให้ความหมายของการผลิตสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง การจัดทำหรือสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นทรัพยากรในการเรียนการสอน โดยดำเนินการตามแผนที่ออกแบบไว้ การผลิตเป็นขั้นของการพัฒนาที่สำคัญของการพัฒนาการศึกษา มีนักวิชาการอื่น ๆ กล่าวถึง หรือให้ความหมาย หรือวิธีการไว้มากมาย เช่น ประพัทธ์ ชัยเจริญ (2521 : 1) กล่าวว่า สื่อการสอนส่วนใหญ่ครูสามารถผลิตขึ้นใช้เองได้ โดยอาศัยเทคนิคการผลิตง่าย ๆ เช่น แผนภูมิ แผนภาพ หุ่นจำลอง

หรือวัสดุโปร่งใส เป็นต้น ซึ่งการผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้นั้น ถ้าจะให้ได้มาตรฐานที่เชื่อถือได้ต้องผ่านขั้นตอนการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงจนได้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ (จันทร์ฉาย เตมียาการ. 2533 : 89) และสำหรับ สุนันท์ สังข์อ่อง(2526 : 18) ได้กล่าวว่า การผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้นแบ่งเป็นตามระดับคือ ระดับขั้นเตรียม เช่น การเตรียมวัสดุ เตรียมความพร้อมและอื่น ๆ ระดับขั้นใช้ความคิดสร้างสรรค์ ต้องอาศัยการวินิจฉัยตัดสินใจ เช่น การออกแบบ เป็นต้น และขั้นการวางแผนอย่างมีระบบ เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้การใช้สื่อตรงตามวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง สำหรับ ประหยัด จีระวรพงศ์ (2531 : 79) ได้กล่าวถึงเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า มาตรฐานการพิจารณาสมรรถภาพของผู้สอนอย่างหนึ่งก็คือ ความสามารถในการประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอน หรือการคิดค้นหาวิทยวิธี ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีทางการศึกษา รวมทั้งทฤษฎีของวัตถุ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเลือกเทคนิคที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป เช่นเดียวกับ กรมวิชาการ (2526 : 2) ได้กล่าวว่า การผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้นครูควรดูแผนการสอนก่อนว่า แผนการสอนใดต้องใช้อุปกรณ์หรือสื่อชนิดใด และมีความจำเป็นต้องผลิตสื่อหรือไม่ สื่อแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละชั้นมีอะไรบ้าง สื่อทุกชิ้นควรมุ่งที่จะใช้วัสดุหาง่ายราคาถูกและหาได้ในท้องถิ่น สำหรับ ประหยัด จีระวรพงศ์ (2522 : 107) ให้ทัศนะว่า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนและผู้เรียน เราต้องเพิ่มพูนการผลิตหรือประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองความต้องการตามจุดประสงค์เฉพาะ

นิพนธ์ ศุภปรีดี (2528 : 185) กล่าวถึงการผลิตสื่อการเรียนการสอนว่า เป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าตื่นเต้นสำหรับครู สิ่งที่จะช่วยให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่ดี มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ มีกระบวนการผลิตที่ควรพิจารณาคือ การวางแผน การออกแบบ และการผลิต อย่างไรก็ตาม กระบวนการผลิตสื่อการเรียนการสอนยังจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายมีผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมเท่านั้น แต่ต้องทำงานร่วมกับนักวิชาการ นักโสตทัศนศึกษา และเจ้าหน้าที่เทคนิคต่าง ๆ เช่น ช่างภาพ ช่างพิมพ์ เป็นต้น (ณรงค์ สมพงค์. 2530 : 83) หากครูมีการวางแผนที่ดี นักเรียนอาจมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เช่น นำวัสดุในท้องถิ่นมาโรงเรียน นักเรียนยังได้เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว และเกิดความภูมิใจ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมาธิราช. 2526 : 44) อย่างไรก็ตาม วรรณา เจียมทะวงษ์ (2528 : 3) ยังได้กล่าวว่า แม้การผลิตสื่อการเรียนการสอนไม่ใช่เรื่องลำบากสำหรับนักเทคโนโลยีทางการศึกษาก็ตาม แต่ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง เพราะเป้าหมายของการเรียนและลักษณะของผู้เรียนในเนื้อหาเดียวกันอาจแตกต่างกันไป การผลิตสื่อจึงต้องดำเนินการในด้านการศึกษาลักษณะ เนื้อหา และกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนดำเนินการผลิต วัสดุและประเมินคุณภาพสื่อ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 8 - 34) กล่าวถึงการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้ว และการผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ การผลิตสื่อทั้งสามแนวทางนี้มีขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้โรงเรียนทราบว่าครูผู้สอนมีความต้องการสื่อการเรียนการสอนประเภทใด อยู่กลุ่มประสบการณ์ใด เรื่องใดที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการผลิต เพื่อให้เป็นไปตามสภาพความต้องการของครูผู้สอน โดยจัดทำแบบสำรวจความต้องการสื่อจากครูผู้สอน จำแนกเป็นระดับชั้น และกลุ่มประสบการณ์

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจจากครูผู้สอนแล้ว นำข้อมูลมารวบรวม และวิเคราะห์ระดับความต้องการสื่อการเรียนการสอน พร้อมทั้งพิจารณาว่าสื่อใดบ้างที่มีต้นแบบอยู่แล้ว สื่อใดต้องจัดหา สื่อต้นแบบ เรียงตามลำดับความต้องการของครูผู้สอน

ขั้นที่ 2 การจัดหาสื่อต้นแบบ

สื่อต้นแบบที่มีอยู่แล้วหรือจะจัดหามาก็ดี ควรคำนึงถึงคือคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อ ควรเป็นสื่อที่ได้ผ่านการผลิตอย่างมีระบบมีการทดลองใช้หรือพัฒนาจนเป็นสื่อที่สมบูรณ์และถาวร ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อมาเป็นต้นแบบนั้น สามารถขอใช้บริการได้จากศูนย์วิชาการจังหวัด- ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ศูนย์เทคโนโลยีทาง

การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และศูนย์สื่อของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ขั้นที่ 3 จัดทำโครงการเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะทำงาน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูและการจัดหาสื่อต้นแบบโรงเรียนต้องนำรายละเอียดและข้อมูลมาเขียนเป็นโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตามรูปแบบการเขียนโครงการซึ่งสามารถคำนวณ ประมาณงบประมาณเป็นค่าวัสดุที่จะใช้สำหรับการผลิตได้ และเป็นส่วนที่จะทำให้การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพ เมื่อดำเนินการจัดทำโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ก็นำเสนอคณะทำงานในโรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบ คณะทำงานประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน

ขั้นที่ 4 การจัดเตรียมทรัพยากรเพื่อการผลิต

ทรัพยากรการผลิตที่ควรจะต้องเตรียมผลิต ได้แก่ วัสดุที่ใช้สำหรับการผลิต บุคลากร สถานที่ การเตรียมความพร้อมและบรรยากาศต่าง ๆ ของห้องที่จะปฏิบัติงาน ที่ดียวมส่งผลและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับการผลิต ความพร้อมเกี่ยวกับเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ช่วยสำหรับการผลิต จะทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานผลิตสื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระยะเวลา ผลิตควรเป็นไปตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ระบุในโครงการ

ขั้นที่ 5 ดำเนินการผลิต

ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือด้านศิลปะ ซึ่งเป็นตัวเราที่สำคัญในการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม ส่วนในด้านอื่น ๆ เช่น ความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา วัสดุของผู้เรียนนั้นหากได้พิจารณาในขั้นตอนการจัดหาสื่อต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินการผลิตมีความประณีต ผลผลิตที่ได้ย่อมมีประสิทธิภาพเช่นกัน

สรุปว่า การผลิตสื่อการเรียนการสอนในศูนย์วิชาการโรงเรียนนั้น มี 3 รูปแบบ ได้แก่ การผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มความต้องการของโรงเรียน การผลิตสื่อการ

เรียนการสอนเพื่อพัฒนา และการผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรง ที่จะต้องดำเนินการให้มีขึ้นในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะเป็นผู้รับผิดชอบ กำกับ ติดตาม ในโรงเรียนของตนโดยการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรในโรงเรียนได้ร่วมกันทำอย่างเป็นระบบ ในกระบวนการผลิตสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องกำหนดให้มีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล การจัดหาสื่อต้นแบบ การจัดทำโครงการเสนอคณะทำงาน การจัดเตรียมทรัพยากรเพื่อการผลิต และการดำเนินการผลิต กระบวนการเหล่านี้จะสำเร็จลุล่วงด้วยดีเพียงไรขึ้นอยู่กับความสามารถ และทักษะของผู้บริหารเท่านั้น

การผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้นั้นครูอาจอาศัยเทคนิคง่าย ๆ ผลิตขึ้นใช้เองได้ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดกับนักเรียน โดยอาศัยนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต โดยผู้บริหารคอยให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรการผลิต ผู้ผลิตต้องคิดค้นการออกแบบและหลักการ ทฤษฎีทางการศึกษา ตลอดจนจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531)

การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน

การรวบรวมบรรดาสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาจัดเก็บเป็นห้องอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยระบบการเก็บรักษาเพื่อให้เป็นระเบียบ สะดวกในการหยิบใช้ และเก็บรักษาให้มีประสิทธิภาพ ใช้งานได้นานที่สุด (จันทร์ฉาย เตมียาการ. 2533 : 114) สำหรับ ประหยัด จิระวรพงษ์ (2522 : 18) ก็ได้กล่าวว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นสถานที่ให้ข่าวสารอย่างกว้างขวางในลักษณะเป็นทวีคูณ โดยมีรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดได้อย่างเหมาะสมสำหรับบริการแก่ครูและนักเรียน ศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีการเก็บหนังสือหลายเนื้อหา หลายแขนงวิชา รวมทั้งจุลสาร วารสาร หนังสือพิมพ์รายวัน วัสดุอัดสำเนา เทปสไลด์ फिल्मสตริป แผนที่ แผนภาพ ภาพโฆษณา หุ่นจำลอง รวมทั้งสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่งพิมพ์ ที่เหมาะแก่วัยและระดับการศึกษาของทุกคน อย่างไรก็ตาม กรมวิชาการ (2526 : 3) ก็ได้กล่าวว่า การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องรู้ถึงชนิดของอุปกรณ์ ว่าแต่ละชนิดมีวิธีการเก็บรักษาอย่างไรจึงจะทำให้คงทน ไม่ชำรุดง่าย หยิบใช้สะดวก ประหยัดเนื้อที่ แข็งแรง และปลอดภัย โดยคำนึงถึง

สถานที่เก็บ วิธีเก็บรักษา และการให้บริการ และนอกจากนี้ ประหยัด จีระวรพงษ์ (2522 : 97) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า เพื่อให้ผู้ใช้ได้ใช้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว ง่ายต่อการ ค้นหาและหยิบใช้ และเพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ คงสภาพอยู่ได้นาน คำนึงค่ากับการที่ลงทุนในการจัดทำและจัดหา จึงต้องจัดให้มีการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ที่เป็นระบบและถูกต้อง สำหรับ อภิวัฒน์ จีระเจริญ (2528 : 97) ได้แนะนำการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กก่อนประถมฯ ควรจัดเป็นมุมกิจกรรม เช่น มุมเล่น บล็อก มุมส่งเสริมศิลปประดิษฐ์เพื่อความคิดสร้างสรรค์ มุมธรรมชาติศึกษา มุมเล่น ทาย มุมดนตรี และมุมช่างไม้ เป็นต้น

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 38 - 67) ได้ให้แนวทางในการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

สื่อประเภทหนังสือและสิ่งพิมพ์

1. การลงทะเบียนเพื่อจัดเก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์ ถือเป็นขั้นตอนของการจัดทำหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ระบุได้ว่ามีอะไร หากขั้นตอนแรกกลับสนก็จะมี ผลกระทบต่อขั้นตอนต่อไป ได้แก่ การกำหนดเลขเรียกชื่อ การทำบัตรรายการ การ ค้นหาสื่อ และสุดท้ายคือการบริการที่ขาดประสิทธิภาพ ในทางตรงข้ามถ้าหากเราเริ่มต้น ลงทะเบียนด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย ก็จะทำให้ขั้นตอนต่อไปมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป ด้วย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน

2. การกำหนดเลขเรียกหนังสือและสิ่งพิมพ์

2.1 ระบบทศนิยมของดิวอี้ 000 100 200 300 400 500 600 700 800 900 ปัจจุบันได้มีการขยายหมู่ 300 ไว้เพื่อการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยกำหนด สัญลักษณ์ 372.3 - 372.8 เป็นวิชาต่าง ๆ เฉพาะในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้ วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, สุขภาพ การอ่าน ศิลปะในทางสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ระบบอักษรย่อ ระบบนี้จำกัดเนื้อหาลงเหลือเพียง 6 หมู่ เหมาะสำหรับ ห้องสมุดขนาดเล็ก เช่น ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เช่น อ = หนังสืออ้างอิง ก = หนังสือภาพ ข = แบบเรียน ซึ่งแยกเป็นหมวดย่อยตามกลุ่มประสบการณ์ คือ กท., คณ. สปช., สสน., กพอ., กอ.

2.3 ระบบผสม สมาคมห้องสมุดประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดหมู่หนังสือเข้าตามกลุ่มประสบการณ์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ขึ้นอีกแนวทางหนึ่ง โดยกำหนดสี่ประจำกลุ่มประสบการณ์ ดังนี้

สี่แดง ประจำกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

สี่ม่วง ประจำกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

สี่เขียว ประจำกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

สี่ดำ ประจำกลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์, ภาษาไทย, รวมทั้งภาษาอังกฤษ)

3. การทำบัตรรายการหนังสือและสิ่งพิมพ์ มีหลายประเภท สามารถเลือกจัดทำได้ตามความเหมาะสมกับขอบข่ายของการใช้งาน ได้แก่ บัตรหลัก (บัตรผู้แต่ง) บัตรชื่อเรื่อง บัตรหัวเรื่อง บัตรหลัก (ผู้แต่ง) แยกกลุ่มประสบการณ์

สื่อประเภทวัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 38 - 67) ให้แนวทางไว้ดังนี้

1. การจัดหมวดหมู่สื่อประเภทวัสดุ ส่วนใหญ่จะเก็บสื่อตามชนิดของสื่อประเภทวัสดุด้วยกัน ดังนั้นจึงแบ่งหมวดหมู่สื่อประเภทวัสดุเป็น 2 ระบบคือ

1.1 แบ่งตามชนิดของสื่อ ในกรณีที่โรงเรียนมีสื่อจำนวนน้อย เช่น ของจริง ของตัวอย่าง และหุ่นจำลองไว้ในกลุ่มเดียวกัน หรือจัดสไลด์ फिल्मสตริป फिल्मรูป และภาพยนตร์ ไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยตั้งเป็นกลุ่มสไลด์ และฟิล์ม เป็นต้น

1.2 แบ่งตามเนื้อหาวิชา แบ่งได้ 2 แนวคือ แบ่งตามกลุ่มประสบการณ์ ได้แก่ ภาท., คณ., สปช., สสน., กพอ., และ ภอ. ต้องเพิ่มเติมบางหมู่เพื่อความสมบูรณ์ ได้แก่ สบ = สารบันเทิง สค = สารคดี เป็นต้น และการแบ่งเป็นหมวดวิชา มีลักษณะคล้ายกับการแบ่งแบบดิวิอี ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ

2. การลงทะเบียนสื่อประเภทวัสดุ เป็นการเริ่มต้นนำหลักฐานรับสื่อเข้ามาในศูนย์วิชาการของโรงเรียน ซึ่งอาจลงทะเบียนรวมสื่อประเภทวัสดุทุกชนิด ไว้เล่มเดียวกันหรือแยกเล่ม แยกแฟ้ม ตามชนิดของสื่อได้

สาระในการลงทะเบียนจะประกอบด้วย ชื่อสื่อ ลำดับที่ เลขทะเบียน รหัส ชื่อเรื่อง, ชั้น, กลุ่มวิชา เป็นต้น

3. การกำหนดเลขเรียกสื่อ คือการกำหนดรหัสประจำสื่อแต่ละชนิด หนังสือแต่ละเล่ม ซึ่งรหัสนั้นอาจเป็นตัวอักษร ตัวเลขหรือสีที่กำหนดขึ้นในแต่ละระบบ ในที่นี้ขอเสนอการกำหนดเลขเรียกสื่อประเภทวัสดุ กำหนดไว้ 2 แบบ ดังนี้

3.1 กำหนดโดยชนิดของสื่อและเนื้อหาตามกลุ่มประสบการณ์

3.2 กำหนดตามชนิดของสื่อและเนื้อหาตามหมวดวิชา (000, 100, ... 800)

ตัวอย่าง วิดีทัศน์หมวดสังคมศึกษา จะมีเลขเรียกสื่อดังนี้ วท.321 วิดีทัศน์ลำดับที่ 109 สารคดีเรื่อง "ทะเลไทย" จะมีเลขเรียกสื่อดังนี้ วท 8109

สื่อประเภทอุปกรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 38 - 67) ให้แนวทางไว้ดังนี้

1. การจัดหมวดหมู่สื่อประเภทอุปกรณ์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 การจัดหมวดหมู่โดยใช้เลขทะเบียนของหน่วยงาน สื่อประเภทอุปกรณ์มักจะเป็นครุภัณฑ์ของหน่วยงานนั้น ซึ่งจะมีการลงทะเบียนโดยปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ จึงมีเลขทะเบียนประจำเครื่อง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุติดตัวมาด้วย เช่น นธ. 003/002/37 อักษร นธ. หมายถึง อักษรย่อ หน่วยงาน (โรงเรียนบ้านหนองธง) ตัวเลขชุดแรก หมายถึงประเภทของครุภัณฑ์ เช่น 003 หมายถึงเครื่องบันทึกเสียง ตัวเลขชุดที่ 2 หมายถึงลำดับที่ที่ได้มา เช่น 002 หมายถึง เครื่องที่ 2 และตัวเลขชุดที่ 3 หมายถึงปีที่ได้มา เช่น 37 หมายถึง พ.ศ. 2537

1.2 การจัดหมวดหมู่แบบอื่น ๆ ได้แก่ จัดให้อุปกรณ์ใดทัศนทุกชนิดอยู่ในหมวดเดียวกัน แล้วใช้อักษรย่อของชื่ออุปกรณ์ และหมายเลขเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ หมายเลขเครื่อง 873456 และการจัดหมวดหมู่ ตามสภาพการใช้งาน เช่น

ส. ใช้แทนอุปกรณ์ประเภทเครื่องเสียง

จ. ใช้แทนอุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย

ท. ใช้แทนอุปกรณ์ประเภทที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์

2. การลงทะเบียนสื่อประเภทอุปกรณ์ สื่ออุปกรณ์และเครื่องมือ มีธรรมชาติคล้ายกัน ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ จึงนำเสนอแบบลงทะเบียนเป็นแบบเดียวกัน

3. กำหนดจากอักษรย่อชื่ออุปกรณ์และหมายเลขเครื่องอุปกรณ์ในหมวดมักเป็นครุภัณฑ์ ที่มีหลายเลขประจำเครื่องแต่ละเครื่อง (serial number) จึงกำหนดเลขเรียกสื่อได้ดังตัวอย่างเช่น

CTV 871465 หมายถึง เครื่องรับโทรทัศน์ 14" ยี่ห้อ อานินทร

OHP 846406 หมายถึง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ยี่ห้อ สยาม

สื่อประเภทเครื่องมือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 38 - 67) ให้แนวทางไว้ดังนี้

1. การจัดหมวดหมู่สื่อประเภทเครื่องมือ เครื่องมือของศูนย์วิชาการโรงเรียน เป็นเครื่องมือประเภทงานไม้ งานไฟฟ้า งานโลหะ งานประดิษฐ์ งานเกษตร งานบ้าน ดังนั้นจึงจัดได้ 2 ชนิดคือ จัดตามสภาพ ใช้งาน เช่น งานไม้ "งม", งานไฟฟ้า "งพ" และการจัดเป็นหมวดหมู่ของเครื่องมือ ซึ่งกำหนดให้เป็นเครื่องมืองานไม้ งานไฟฟ้า งานโลหะ และงานประดิษฐ์หรืองานเกษตรให้ใช้รหัส "ค"

2. การลงทะเบียนเครื่องมือ เครื่องมือมีธรรมชาติคล้ายกัน ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ จึงนำเสนอแบบลงทะเบียนเป็นแบบเดียวกัน

3. การกำหนดเลขเรียกเครื่องมือ กำหนดเลขเครื่องมือตามการจัดหมวดหมู่เครื่องมือ ดังนี้

- การกำหนดเลขเครื่องมือตามสภาพการใช้งาน ได้แก่

งานไม้ ค้อนหงอน งม 1/1 งม 1/2 ปากกา งานไม้ งม.2 ไขควง

(2) งม.14/1 งม.14/2

งานไฟฟ้า คีมปากยาว งฟ.1, คีมตัดลวด งฟ.4 มัลติมิเตอร์

งฟ.5

งานโลหะ ค้อนเหล็กหัวกลม งล.1 หัวแล้งไฟฟ้า รูปปั้น งล.3
กรรไกรตัดสังกะสี งล.7, ตะไบ (3) งล.9/1 งล.9/2 งล.9/3

งานประดิษฐ์ เครื่องเจาะกระดาษ งป.1 กรรไกร (4) งป. 5/1
งป.5/2 งป.5/3 งป. 5/4, เหล็กตอก (ตุ้ตู่) (5) งป.12/1 งป.12/2 งป.12/3 งป.12/4
งป.12/5

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนจำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้คือ สื่อประเภทหนังสือ
และสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทวัสดุ สื่อประเภทอุปกรณ์ และสื่อประเภทเครื่องมือ ในการจัด
เก็บสื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท ได้แก่ การจัดหมวดหมู่ การลงทะเบียน การ
กำหนดหมายเลข การกั้นเหล่านี้ที่จริงแล้วเป็นงานของครูอาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่ผู้
รับผิดชอบสื่อการเรียนการสอน แต่ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาจะต้องร่วม
รับผิดชอบด้วยเสมอ ฉะนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ของ
เจ้าหน้าที่จึงเป็นปัญหาของผู้บริหารด้วยอย่างแน่นอน และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องร่วมกัน
แก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปให้จงได้ การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ
เพื่อสะดวกต่อการรักษาและการหยิบใช้ ควรจัดในลักษณะของศูนย์สื่อการเรียนการสอน
ซึ่งศูนย์สื่อดังกล่าวจะเป็นที่รวบรวมของสื่อทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นับ
ตั้งแต่หนังสือหรือห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีอื่น ๆ ตลอดจนห้องประชุม ห้องฉายภาพ
ต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์เสียง แสง และ อื่น ๆ รวมอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษาดังกล่าว
ผู้บริหารจะต้องเป็นคนประสานการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้การจัดเก็บสื่อการเรียนการ
สอนเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ, 2531)

การบริการสื่อการเรียนการสอน

ประยัด จิระวรพงษ์ (2522 : 19) กล่าวว่า หลักการบริหารสื่อการเรียนการสอน
คือการประกาศความเชื่อมั่นอย่างเปิดเผยว่ากระบวนการเรียนการสอนย่อมเป็นผลมาจาก
การจัดกิจกรรมด้วยตนเอง แต่สำหรับ สมหญิง กลั่นศิริ (2522 : 3) ได้ให้แนวคิดว่าการ
บริการสื่อการเรียนการสอน คือ การนำวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการ มาให้
ครูนำไปใช้สอน เพื่อสื่อความหมายที่ผู้สอนหรือครูประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียน

เช่นเดียวกับ จีวรณ จีจเรญ (2528 : 129) ที่ได้กล่าวว่า การบริการสื่อกิจกรรมการเล่นบางอย่างเป็นการช่วยบำบัดฝึกฝนเด็กที่มีความบกพร่องทางการพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งเรียกว่า การเล่นเพื่อการบำบัด โรงเรียนจัดเป็นห้องสื่อวัสดุอุปกรณ์ของเล่นเด็ก ห้องสมุดหรือห้องนั่งเล่น เป็นต้น ส่วน ไชยยศ เรืองสงวน (2533 : 17) ได้ให้แนวคิดในการบริการสื่อการเรียนการสอนว่า การบริการสื่อการเรียนการสอนต้องมีการประสานงานวางแผนร่วมกัน เช่น การตัดสินใจนำโทรทัศน์เข้ามาบริการการศึกษาและการเรียนการสอน ซึ่งต้องใช้บุคลากรหลายฝ่าย เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา นักพัฒนาหลักสูตร นักผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2526 : 45) ได้ให้ทัศนะในการบริการสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า มี 2 ลักษณะ คือการบริการที่ช่วยให้ครูเป็นผู้หยิบหรือเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนเอง โดยนักเรียนไม่มีส่วนร่วม และการบริการสื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ประพันธ์ ชัยเจริญ (2521 : 18) ได้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า ศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนเป็นที่ให้ข่าวสารที่เหมาะสมสำหรับบริการครูและนักเรียน นักเรียนและครูสามารถมารับบริการในลักษณะการอ่าน การฟัง การค้นคว้าจากสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่งพิมพ์

นอกจากนี้ ประหยัด จีระพงษ์ (2522 : 120) ได้ให้แนวทางในการจัดบริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ดังนี้ คือ การกระจายสื่อครูรับผิดชอบเอง การจัดรูปแบบห้องสมุด แยกเป็นศูนย์เฉพาะ เช่น ศูนย์หนังสือ ห้องโสตหรือศูนย์วัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้อาจจัดเป็นศูนย์สมบูรณ์ คือทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในศูนย์เดียวกันหมด อาจจะเรียกว่า ศูนย์บริการสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาก็ได้ สำหรับ วัลลภ สวัสดิ์วัลลภ (2536 : 12) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดบริการของศูนย์สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า งานบริการห้องสื่อการเรียนการสอน เป็นงานที่ต้องอำนวยความสะดวกแก่บุคคลทั่วไปทั้งด้านสื่อและการตอบคำถามเกี่ยวกับข้อมูล สารต่าง ๆ บุคคลที่มารับบริการมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านเพศ วัย และนิสัยใจคอ ผู้บริการไม่อาจบริการให้ตรงกับอัธยาศัยของทุกคน ตลอดจนผู้บริการเองก็ไม่อาจรู้ไปหมดทุกอย่างได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้วางเป้าหมายในการให้บริการสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบศูนย์วิชาการไว้ดังนี้

1. มีข้อมูลความต้องการของครูผู้สอนและนักเรียนที่เป็นปัจจุบันอยู่ในมือตลอดเวลา
2. มีการปฏิบัติที่เป็นการสร้างผลผลิตหรือกำหนดกิจกรรมที่สนองความต้องการที่ถูกต้องเหมาะสมของครูผู้สอนและนักเรียน
3. มีการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารความรู้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนได้ทราบทุกระยะว่าศูนย์วิชาการมีอะไรใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียนในแต่ละระยะ รวมทั้งเชิญชวนให้ใช้บริการได้
4. มีแนวปฏิบัติหรือรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมที่สามารถจัดปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับสภาพพื้นที่การติดต่อให้ขึ้นไป
5. มีระเบียบการให้บริการที่เอื้อต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึง และเป็นระเบียบที่มีลักษณะเชิญชวนให้มาใช้บริการคือ ไม่เคร่งครัดมากจนไม่มีใครกล้ามาใช้บริการ
6. มีการติดตามและประเมินผล การให้บริการเป็นระยะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการที่มีความเหมาะสมมากขึ้น และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

รูปแบบศูนย์วิชาการโรงเรียน

เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้การบริการสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชาการโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และเป็นทิศทางเดียวกัน ศูนย์วิชาการโรงเรียนจึงต้องเตรียมให้เกิดความพร้อมในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531)

1. บุคลากร ให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันของคณะครู เกี่ยวกับวิธีการและแนวทางในการดำเนินงานให้เข้าใจร่วมกัน โดยจะต้องกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นรองประธาน คณะครูในโรงเรียนเป็นกรรมการ และครูอีก 1 คน เป็นกรรมการและเลขานุการ ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์โรงเรียนหรือหัวหน้าศูนย์วิชาการโรงเรียน ทั้งนี้แล้วแต่ว่าโรงเรียนจะปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม

2. อาคารสถานที่ การมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมจะเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการสื่อ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวควรจะอยู่ศูนย์กลางของอาคารเรียนและมีความพร้อมในด้านของสื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงการออกแบบ และจัดตกแต่ง ทั้งบริเวณภายในและภายนอกให้มีความเหมาะสม ยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์

3. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นมีจำนวนมาก การที่โรงเรียนจัดให้มีศูนย์วิชาการโรงเรียนขึ้นจึงเป็นภารกิจแรกที่คณะกรรมการและคณะครูทุกคนจะต้องร่วมกัน ดำเนินการรวบรวมจัดหมวดหมู่ลงทะเบียน และจัดเก็บ เพื่อนำไปสู่การบริการที่ดีต่อไป

การจัดบริการสื่อ ถือได้ว่าเป็นหัวใจและภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของศูนย์วิชาการทุกระดับ ศูนย์วิชาการที่ประสบความสำเร็จต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ ความสะดวกในการค้นหาสื่อ ลดเวลาให้น้อยที่สุดในการรับบริการ ไม่ยุ่งยากซับซ้อนในระเบียบปฏิบัติ

ขั้นตอนต่าง ๆ ได้ถูกจำกัดให้น้อยลงเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการให้มากที่สุด ทั้งนี้ระบบการจัดเก็บสื่อต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการโรงเรียน ต้องดีด้วย จึงจะทำให้ระบบการให้บริการสอดคล้องสัมพันธ์กัน อันจะนำไปสู่การให้บริการที่ดีมีประสิทธิภาพ

สรุปว่า การบริการสื่อการเรียนการสอนเป็นการประสานการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน นำยวิชาการ ครูหัวหน้าศูนย์สื่อการเรียนการสอน และครูผู้สอน ตลอดจนนักเรียนผู้ใช้สื่อในการที่จะอำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอน และนักเรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ฉะนั้นการจัดบริการสื่อการเรียนการสอนที่ดีที่สุดในปัจจุบันต้องจัดในรูปแบบของศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งสามารถจัดให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะศูนย์วิชาการมีข้อมูลความต้องการของผู้สอน มีการผลิต มีการประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสม มีระเบียบที่เอื้อต่อการให้บริการ ตลอดจนมีการติดตามผลและประเมินผลในด้านรูปแบบของศูนย์วิชาการนั้น ผู้บริหารต้องจัดให้มีการเตรียมสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือเตรียมบุคลากรให้มีคณะทำงาน

โดยผู้บริหารเองเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน และคณะเป็นกรรมการ มีการเตรียมอาคารสถานที่ที่เหมาะสม มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ให้บริการแก่ครู การบริการถือเป็นหัวใจสำคัญของศูนย์วิชาการ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการค้นหาสื่อ ลดเวลาให้น้อยที่สุด ความไม่ยุ่งยากซับซ้อนในระเบียบการให้บริการ

การบริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพราะหากมีการบริการที่ดี จะเป็นแรงจูงใจให้ครูผู้สอนมาใช้บริการมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531)

การใช้สื่อการเรียนการสอน

วิโรจน์ ศรีโกศา (2536 : 409 - 410) ได้ให้แนวคิดในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูไว้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนครูต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ปรัชญา จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อจะได้เห็นทิศทางอย่างชัดเจนก่อน จึงกำหนดสื่อการเรียนการสอนได้ เช่นเดียวกับ ชม ภูมิภาค (มนตรี แยมกสิกร. 2526 : 80 ; อ้างอิงมาจาก ชม ภูมิภาค. 2520 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนครูต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือจุดมุ่งหมายของเนื้อหา การเลือกวิธีสอน ประสบการณ์ของนักเรียน และวัสดุอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับ คินเนอร์ (นิพนธ์ สุขปรีดี. 2528 : 44 ; อ้างอิงมาจาก Kinder. 1959 : 4) ได้กล่าวว่า ไม่มีวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนหรือเทคนิควิธีสอนใด ๆ ที่จะใช้กับนักเรียนและบทเรียนทั่วไปได้ สื่อและเทคนิคการสอนแต่ละอย่างย่อมมีจุดหมายเฉพาะตน การใช้สื่อการเรียนการสอนจึงควรพิจารณาวัตถุประสงค์การเรียนรู้และสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิดานันท์ มะลิทอง (2531 : 75) ที่ว่า ในการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิด เพื่อเลือกใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยมีการวางแผนเป็นระบบเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อัสวิน พรหมโสภา (2529 : 48) ให้ทัศนะว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนมีคุณค่ามาก แต่สื่อแต่ละชนิดนั้นมีข้อจำกัดหาได้

เหมาะกับทุกบทเรียน ทุกวิชาไม่ ฉะนั้นการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีต้องมีหลักการและขั้นตอนในการเลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม เช่นเดียวกับ วารินทร์ รัตมีพรหม (2531 : 29 - 36) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้คล้าย ๆ กันว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหาวิชาที่สอน และการวิเคราะห์ผู้เรียนว่าพร้อมที่จะรับประสบการณ์ที่เสนอหรือไม่ โดยก่อนการใช้สื่อครูต้องมีการตรวจสอบสื่อ การฝึกหัดนำเสนอสื่อ การเตรียมสภาพแวดล้อม เป็นต้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2525 : 2) ได้ให้แนวทางในการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กประถมศึกษา ต้องคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา บทบาทของสื่อกระบวนการสื่อความหมาย หลักการใช้สื่อการสอนครอบคลุมลักษณะธรรมชาติการเล่นของเด็ก ความยากของเนื้อหา ความชัดเจนของการกำหนดวัตถุประสงค์ การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อใหม่ รวมทั้งการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อให้มากที่สุด

พิมพิง ภิบาลสุข และ สันทัต ภิบาลสุข (2525 : 44 - 54) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนไว้ว่า การใช้สื่อการสอนในกระบวนการเรียนการสอนนั้น

1. จุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชาและการสอน เป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง และนำมาพิจารณาในการเลือกสื่อการสอนเพื่อจะได้ทราบว่าในเนื้อหาที่จะสอนนั้นต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หรือมีพฤติกรรมอะไรบ้าง เช่น ความรู้หรือพุทธิพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านวิชาการที่ใช้สมองเพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมิน ความรู้สึกหรือจิตพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านความรู้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ เช่น ความเชื่อ ความซาบซึ้ง อารมณ์ การปฏิบัติหรือทักษะพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะ ได้แก่ การเคลื่อนไหว การลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสมองและจิต โดยเน้นความเคลื่อนไหวของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ

2. รูปแบบและระบบการเรียนการสอน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเลือกใช้สื่อการสอน เช่น การสอนเป็นคณะ การสอนแบบจุลภาค การสอนแบบบรรยาย โดยการให้ระบบการสอนแบบต่าง ๆ เช่น ระบบมวลงชน ระบบสองทาง ระบบเปิด ระบบปิด เป็นต้น

3. คุณลักษณะของผู้เรียน ที่ควรจะได้พิจารณาคือ ลักษณะภายนอกทั่วไป เช่น อายุ เพศและสุขภาพ ลักษณะทางความรู้สึกหรือเจตคติ เช่น ความเชื่อ ความสนใจ อารมณ์ ลักษณะทางการศึกษา เช่น ความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์เดิม ความถนัดในการเรียน วิธีการเรียน และสถานะทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม เช่น อาชีพ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ และวัฒนธรรม

4. ประเภท คุณสมบัติ และหน้าที่ของสื่อการสอนแต่ละชนิด สื่อการสอนแต่ละประเภทแต่ละชนิด มีคุณประโยชน์และข้อจำกัดต่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงควรมีความเข้าใจในเรื่องสื่อการสอนต่าง ๆ อย่างแจ่มแจ้งว่า สื่อการสอนชนิดใดเหมาะสมกับประสบการณ์ หรือการเรียนการสอนแบบใด สื่อการสอนนั้น ๆ มีข้อจำกัดและข้อดีอย่างไรบ้าง

5. วัสดุ อุปกรณ์ และสื่ออำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในการเลือกสื่อการสอนจะต้องคำนึงถึง วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในโรงเรียน หรือในสถานที่นั้นด้วย เช่น ถ้าโรงเรียนยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ผู้สอนจะไปเลือกใช้สื่อประเภทเครื่องฉาย หรือเครื่องเสียงที่ใช้ไฟฟ้าไม่ได้ จำเป็นต้องพิจารณาเลือกสื่อที่เหมาะสมที่สุดมาใช้แทน เช่น ภาพชุด ภาพพลิก หรือสมุดภาพ หรือเครื่องเสียงที่ใช้แบตเตอรี่แห้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 ก : 83 - 85) ได้กล่าวถึงการนำเอาสื่อการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว หลักการข้อนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีสมรรถภาพของการรับรู้ และการตอบสนองของตนเอง และแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบสื่อ จึงควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้ด้วย

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน รวมทั้งลักษณะการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมการเรียน และอื่น ๆ

2. การรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความเข้าใจและมีมโนทัศน์ในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ย่อมมีวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่า กล่าวอย่างง่าย ๆ ได้ว่า การรับรู้มีอิทธิพลต่อการคิดและเจตคติในการเรียนรู้

3. ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมในการเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ได้ผลต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนควรได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ นั้น ๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

4. ประสิทธิภาพการเรียนรู้อาจต้องเหมาะสมกับผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนไม่ทำหน้าที่เพียงแต่นำเสนอเนื้อหาการเรียนเท่านั้น แต่สื่อยังจะให้ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวาง ดังนั้นการจัดสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงควรจัดให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน

5. เทคนิคการสอนและการนำเสนอสื่อต้องเหมาะสม หมายถึง ควรจัดสื่อและระบบการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กันกับยุทธศาสตร์ เทคนิค และวิธีสอน

6. ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของผู้สอนควรพิจารณาให้รอบด้านและอย่างรอบคอบว่า สื่อนั้นนอกจากจะเป็นพานำความรู้ (เป็นประสบการณ์การเรียนรู้) แล้วสื่อ นั้นได้จูงใจให้ผู้เรียนมีหรือเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้านใดหรืออย่างไรบ้างหรือไม่ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 29 - 36) ได้กำหนดหลักการใช้สื่อการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่ครูผู้สอน และให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและให้ผลสูงสุด ซึ่งมีขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน การเลือกสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องสามารถเลือกได้อย่างเหมาะสม สื่อการเรียนการสอนต้องมีคุณสมบัติตรงกับเนื้อหา จุดประสงค์ของบทเรียน และความมุ่งหมายในการสอน เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ระดับสติปัญญา ความสนใจ และจำนวนของผู้เรียน ควรเป็นสื่อการเรียนที่หาง่าย และมีประสิทธิภาพ สื่อความหมายได้ดี เสนอเรื่องราวได้ตรงตามความเป็นจริง นอกจากนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับ สี เสียง ความคงทน และความสนุกสนาน

ขั้นที่ 2 การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นการสร้างความพร้อมให้กับครู ผู้เรียนสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกหรือปัจจัยอื่น ๆ เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.1 การเตรียมพร้อมของครู ครูควรจะมีการเตรียมตัวในด้านต่อไปนี้ เช่น ครูจะต้องศึกษาบทเรียนจากคู่มือครูและแผนการสอนดูว่าบทเรียนนั้น ๆ มีเนื้อหา และจุดมุ่งหมายอย่างไร ต้องเตรียมการสอน กำหนดชนิดและเวลาของการใช้สื่อการเรียน การสอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนทดลองใช้ก่อนมีการใช้จริงในห้องเรียน

2.2 การเตรียมผู้เรียน เป็นการสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ก่อนที่จะมีการใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น กระตุ้นให้นักเรียนสนใจในตัวสื่อที่ครูนำมาใช้ เจตคติที่ดี พยายามสัมพันธ์กับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ให้เข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียน ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้

2.3 การเตรียมสื่อการเรียนการสอน จัดลำดับของสื่อให้เหมาะสม ถูกต้อง เพื่อความสะดวกเมื่อใช้ และควรตรวจสอบเครื่องมือต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมที่จะใช้งานได้ทันที รวมทั้งจัดบันทึกหัวข้อสำคัญจากสื่อ เพื่อจะใช้อธิบายเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

2.4 การเตรียมการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดเก้าอี้ให้เพียงพอ มีการตรวจสอบระบบแสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศในห้องเรียน รวมทั้งจัดสิ่งรบกวนภายนอก และหากสื่อการเรียนนั้นเป็นเกม หรือการจัดสถานการณ์จำลองในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ควรจะโยกย้ายง่าย

ขั้นที่ 3 การใช้สื่อการเรียนการสอน ควรมีการสร้างความพร้อมให้กับนักเรียน ก่อน โดยอาจมีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน หรือกล่าวนำกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การเสนอสื่อการเรียนการสอน ต้องให้เหมาะสมตามลำดับขั้นของแผนการสอน และควรเสนอสื่อเมื่อถึงเวลาตามลำดับตามที่วางแผนไว้จนครบทุกขั้น สื่อบางชนิดอาจมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจยิ่งขึ้น อุปกรณ์หรือสื่อการสอนใดที่ใช้แล้ว ควรเก็บทันทีในขณะที่ใช้สื่อทุกครั้ง ควรพยายามสังเกตและสำรวจข้อบกพร่องของสื่อและผู้ใช้สื่อด้วยเสมอ เพื่อเป็นข้อมูลนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

ขั้นที่ 4 การติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นใดของการสอนก็ตาม ควรจะได้มีการติดตามผล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป จุดมุ่งหมายสำคัญของการติดตามผลในส่วนของผู้เรียนเพื่อครูจะได้

ทราบถึง ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการสอนเนื้อหา นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

การติดตามผล ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความตั้งใจ และสนใจบทเรียนตลอดเวลา และทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นขึ้นได้

สรุปว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ตามจุดมุ่งหมายและ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้ผู้ใช้สื่อต้องยึดแนวคิด ปรัชญา จุดหมาย หลักการและ โครงสร้างของหลักสูตร ตลอดจนต้องคำนึงถึงเนื้อหา วิธีสอน และประสบการณ์ของ นักเรียน โดยให้ครอบคลุมธรรมชาติของเด็ก ผู้บริหารจะต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ครู ใ้ใช้สื่อการเรียนการสอน และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนการสอนจาก ครู ตลอดจนใช้สื่อด้วยตนเองจากศูนย์สื่อการเรียนการสอน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนก็มีความจำเป็นไม่น้อย ที่จะต้องให้ความสนใจในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอน เพราะ ผู้บริหารนั้นมีหน้าที่ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการปฏิบัติงานของครู ผู้สอน ฉะนั้นหากครูผู้สอนมีปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ ดำเนินการร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน ฉะนั้นภาระหน้าที่ของผู้บริหารนอกเหนือจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนแล้ว ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องจัดเตรียมเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนอีกด้วย เช่น การเตรียมตัว ครู ส่งเสริมก่อนการเตรียมตัวครู ส่งเสริมพัฒนาด้านความสามารถในการใช้สื่อการเรียน การสอนของครู การเตรียมตัวผู้เรียน การเตรียมสื่อการเรียนการสอน และผู้บริหารจะ ต้องคอยอำนวยความสะดวกให้กับบริการแก่ครู ในการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น สถานที่ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เกิดกับครูผู้สอน นั้น ย่อมเป็นปัญหาของผู้บริหารโดยตรงทีเดียว

การประเมินสื่อการเรียนการสอน

ฤดีวัลย์ ศิลามังคลานนท์ และคนอื่น ๆ (2536 : 88) ได้พูดถึงความหมายของ การประเมินผลว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามดัชนีที่บ่งบอกประสิทธิภาพการทำงาน และประสิทธิผลของงาน แล้วนำมาตีค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วเสนอเป็น รายงานเพื่อประกอบการตัดสินใจ กรอนแลนด์ (อำนาจ เลิศขยันดี. 2533 : 5 ; อ้างอิงมา

จาก Gronland, 1976 : 5 - 6) อธิบายว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัย ข้อมูลจากวิธีการจัดหลายประเภท นักเรียนหรือคะแนนจากการสอบก็ได้ และนอกจากนี้ อำนวนย เลิศยงค์ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ได้มาตรฐาน เพื่อการตัดสินใจที่จะสรุปว่า สิ่งที่ได้ประเมินนี้ ดี-เลว เหมาะ-ไม่เหมาะ ควร-ไม่ควร หรือ ผ่าน-ไม่ผ่าน จำเป็นต้องได้ข้อมูลจากการวัดผล หรือรายงานผลเชิงคุณภาพและเชิง ปริมาณ เช่นเดียวกับ บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (ม.ป.ป. : 5) ได้นิยามความหมายของ การวัดผลและการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการที่กำหนดอย่างมีเกณฑ์หรือเป็นการ แปลงคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่ง จากสิ่งที่วัดนั้น สำหรับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532 : 211 - 215) ได้ให้ความหมายของการประเมินสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า เป็น การตรวจสอบคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนว่ามีคุณภาพเพียงใด ช่วยให้การเรียน การสอนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน สามารถนำไปปรับปรุงสื่อหรือ ไม่ ส่วนใหญ่ผู้สร้าง ผู้ใช้ และประเมิน ได้แก่ ครู ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบกิจกรรม ได้ แก่ นักเรียน ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 89) ได้กล่าวว่า การประเมินสื่อการเรียน การสอนเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่า สื่อการสอนที่นำมาใช้นั้น มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพเพียงใด การสอนที่นำมาใช้นี้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุง และเวลาที่ใช้เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ สำหรับ วารินทร์ รัชมีพรหม (2531 : 39) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ การประเมินสื่อการเรียนการสอนว่า การประเมินประสิทธิภาพของสื่อ ความคุ้มค่าของสื่อ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ การประเมินเพื่อปรับปรุงสื่อ ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเสนอ มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด การประเมินนี้เราอาจนำผลการอภิปราย การสัมภาษณ์ และสังเกต ผู้เรียนมาเป็นแนวในการประเมินสื่อก็ได้ อย่างไรก็ตามจันทรฉาย เตมียะคาร (2533 : 90 - 93) ได้ให้แนวทางในการประเมินสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้ คือเมื่อผลิตสื่อ การเรียนการสอนเป็นต้นแบบแล้วต้องนำไปประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพโดยการทดลอง หาค่าความเชื่อถือได้ของสื่อ โดยวิธีการทางสถิติ ทำการทดสอบเปรียบเทียบระหว่างผล การทดสอบก่อนเรียนกับผลการทดสอบหลังเรียน (pre-test/post-test) ใช้สถิติ t-test และ นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 90 - 95 ข.) ได้เสนอแนะวิธีการประเมินสื่อ การเรียนการสอนไว้ดังนี้ คือการประเมินโดยอาศัยเกณฑ์เรียกว่า เกณฑ์มาตรฐาน 90/90

หรือ 90/90 Standard) 90 ตัวแรก คือคะแนนรวมของผลการสอบทั้งหมดที่ตอบถูก นำมารวมแล้วคิดร้อยละได้ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ส่วน 90 ตัวหลังคือ ข้อสอบแต่ละข้อที่ผู้เรียนทำถูกได้ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ถ้าต่ำกว่าต้องปรับปรุงและทดสอบใหม่

บุญชม ศรีสะอาด (2533 : 23 - 39) ได้จำแนกไว้ 3 วิธีคือ การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู การประเมินผลโดยผู้เรียนและการประเมินผลโดยการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน แต่ละวิธีต่างก็มีลักษณะเฉพาะ มีจุดเด่นจุดด้อยแตกต่างกัน

ก. หลักในการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครูมีดังนี้

1. ควรเลือกผู้เชี่ยวชาญหรือครูที่มีความเชี่ยวชาญรอบรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้น ๆ
2. การให้ผู้เชี่ยวชาญหลายคนประเมินผลย่อมได้ผลเป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าประเมินเพียงคนเดียว
3. ในการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภทควรใช้แบบประเมินผลเฉพาะของสื่อการสอนชนิดนั้น ๆ
4. สำหรับสื่อการเรียนการสอนที่มีทั้ง Hardware และ Software นั้น จะประเมินผล Software เป็นสำคัญ แต่ถ้าต้องการประเมินผล Hardware โดยเฉพาะ ก็จะมีเกณฑ์ประเมินสำหรับสื่อแต่ละประเภท

ลักษณะของแบบประเมินผลสื่อการสอน แบบประเมินผลสื่อการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครูอาจเป็นแบบ "เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย" ซึ่งการประเมินแบบนี้จะให้ข้อสนเทศที่ไม่ละเอียด และเมื่อใช้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูจำนวนไม่มาก การแปลผลในรูปร้อยละก็ไม่ค่อยให้ภาพที่ตื้นลึก ส่วนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (traning scale) ในการประเมินผลโดยใช้แบบประเมินชนิดนี้ จะช่วยให้ทราบรายละเอียดมากขึ้น เพราะมีระดับของความเห็น ผู้เชี่ยวชาญหรือครูจะพิจารณาแต่ละข้อ และตัดสินใจว่าสื่อการเรียนการสอนนั้นมีคุณลักษณะ คุณภาพ หรือคุณค่า ตามข้อนั้น ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เมื่อทำการประเมินหลายคน สามารถรายงานแปลผลและสรุปผลในรูปของร้อยละ ดีกว่าใช้ค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กรณีที่มีผู้ประเมินผลจำนวนน้อย การแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหมาะสมกว่าการใช้ร้อยละ

ปัญหาของการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู

1. สื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้นใช้เอง โดยทั่วไปจะผลิออกมาตามความจำเป็นเพื่อใช้ เช่น ทำสไลด์ 1 ชุด แผ่นโป่งใส 1 ชุด การให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินผล โดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจะทำได้ยาก โดยเฉพาะเมื่อต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญหลายคนพิจารณา และการพิจารณา Software จะต้องอาศัย Hardware ด้วย ไม่ใช่ดูแผ่นสไลด์โดยไม่ทดลองฉายดูภาพ และสำหรับแผ่นโป่งใส ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาประกอบตอนด้วย ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงเป็นไปได้ยากที่จะประเมินผล

2. การทราบว่าสื่อการเรียนการสอนนั้นมีคุณลักษณะ คุณภาพดีตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอน ไม่ได้ตอบคำถามที่ว่า ผู้เรียนเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนนั้นช่วยให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพหรือไม่ และไม่ได้พิสูจน์ถึงประสิทธิภาพของสื่อ นั้น

ข. การประเมินผลโดยผู้เรียน มีหลักดังนี้

1. จะต้องประเมินผลทันทีหลังจากการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นเสร็จแล้ว ไม่ควรปล่อยไว้นานเพราะจะจำไม่ได้
2. ให้ผู้เรียนพิจารณาประเมินเฉพาะสื่อการเรียนการสอนนั้นโดยแยกสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออก เช่น แยกความสามารถในการสอนของผู้สอนออก
3. ใช้แบบประเมินผลเฉพาะของสื่อการสอนชนิดนั้น ๆ ซึ่งอาจแตกต่างจากของสื่อการเรียนการสอนชนิดอื่น ๆ
4. ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถูกต้องว่าการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนนั้น มุ่งให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ คุณค่าของการประเมินผลอยู่ที่การตอบตรงกับความรูสึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้เรียนทุกคน

หลังจากที่ผู้เรียนประเมินผลสื่อการเรียนการสอนแล้ว นำมาหาความถี่ คิดเป็นร้อยละ หรือหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขึ้นกับว่าจะแปลผลในรูปใด กรณีเลือกแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและผลเบี่ยงเบนมาตรฐานจะใช้เกณฑ์พิจารณา เช่นเดียวกับกรณีประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้อธิบายไว้แล้ว ส่วนการใช้ร้อยละนั้นควรใช้เกณฑ์ว่าจำนวนผู้เห็นด้วยกับเห็นด้วยอย่างยิ่ง รวมกันได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ปัญหาของการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนโดยผู้เรียน

1. ผู้เรียนจะประเมินผลตามการรับรู้ของตนร่วมกับเจตนาหรือความจริงใจในการตอบ ถ้ารับรู้ผิดพลาดหรือตอบไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน ก็จะทำให้ผลที่ได้บิดเบือนไป จึงควรชี้แจงให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการประเมินผล และในการประเมินผล ถ้าไม่ได้เขียนชื่อผู้ประเมินผลลงไปจะทำให้มีความสบายใจ และน่าจะได้อธิบายจริงมากกว่าให้เขียนชื่อ

2. การทราบว่สื่อการเรียนการสอนนั้นมีคุณภาพและคุณค่าดีตามความเห็นของผู้เรียน ไม่ได้พิสูจน์ถึงประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้น

ค. การประเมินผลโดยตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

โดยวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์ของการสอนโดยใช้สื่อ นั้น จำแนกเป็น 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานขั้นต่ำสุดไว้ เช่น ผู้เรียนต้องทำข้อสอบได้ 80 % หรือ 90 % ของคะแนนเต็ม จึงจะถือว่าสื่อนั้นมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนบางประเภทจะกำหนดเกณฑ์ไว้มากกว่า 1 เกณฑ์ ดังตัวอย่างกรณีของบทเรียนโปรแกรม และชุดการสอน

กรณีบทเรียนโปรแกรมในการตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนโปรแกรม นิยมใช้เกณฑ์หรือมาตรฐาน 90/90 90 ตัวแรกหมายถึง ข้อสอบถูกร้อยละ 90 ขึ้นไป โดยนำคะแนนทุกคนรวมกันแล้ว คัดออกมาเป็นร้อยละ จะต้องได้ไม่ต่ำกว่า 90 และ 90 ตัวหลังหมายถึงแต่ละข้อจะต้องมีผู้บรรลุผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 90 ขึ้นไป ข้อใดทำได้ต่ำกว่านี้แสดงว่าบทเรียนโปรแกรมในส่วนที่สอนเกี่ยวกับเรื่องนั้นยังใช้ไม่ได้

วิธีที่ 2 ไม่ได้กำหนดมาตรฐานไว้ล่วงหน้า แต่จะพิจารณาประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบ กล่าวคือ เปรียบเทียบผลการร่วมหลังเรียกว่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หรือเปรียบเทียบว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยสื่อการเรียนการสอนนั้นสูงกว่าหรือเท่ากับสื่อการเรียนการสอน หรือเทคนิคการสอนอื่น

การเปรียบเทียบผลการสอบหลังเรียนกับก่อนเรียน

จะทำการทดสอบผู้เรียนด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกัน 2 ครั้ง คือ ก่อนเรียนกับหลังจากเรียนแล้ว โดยใช้สื่อการสอนที่มุ่งจะประเมินผลนั้น แบบทดสอบที่ใช้จะเป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยวัดตามจุดประสงค์ของบทเรียนเรื่องนั้น นำผลการสอบวัดทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าพบว่าผลการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ก็เป็นการยืนยันว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่าคะแนนจากการสอบก่อนเรียน และการสอบหลังเรียนเป็นของผู้สอนคนเดียวกัน จึงมีความสัมพันธ์กัน

สรุปการประเมินสื่อการเรียนการสอน เป็นการกำหนดตัวเลขหรือหรือสัญลักษณ์ให้กับสื่อการเรียนการสอน โดยการรวบรวมข้อมูล ตามดัชนีที่บ่งบอกประสิทธิภาพของตัวสื่อการเรียนการสอน และตรวจสอบคุณภาพของตัวสื่อ ความคุ้มค่าของสื่อ ตัวผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ตลอดจนสามารถนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลสื่อการเรียนการสอนนั้นมี 3 วิธีคือ การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู การประเมินผลโดยผู้เรียน และการประเมินผลโดยการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หน้าที่ของผู้บริหารนั้นจะต้องดำเนินการให้มีการประเมินสื่อขึ้นในโรงเรียน จัดให้มีโครงการประเมินสื่อ โดยการแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้บริหารเองเป็นประธาน ซึ่งมีหน้าที่พิเศษ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การประเมินสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนหรือคณะทำงาน ปัญหาในการประเมินสื่อการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารต้องร่วมกับครูผู้สอนที่จะจัดให้สิ้นไป และต้องพัฒนาเทคนิค วิธีการประเมินสื่อการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนให้พัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ไกรลาส สุทธิเกิด (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยทัศนะของครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า และครูโสตทัศนศึกษาที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา มีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเห็นพ้องร่วมกันว่า งบประมาณเป็นปัญหาสำคัญในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจัดตั้งขึ้นได้โดยรวมงานบริการของห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน โดยผู้บริหารประสานงานกันอย่างใกล้ชิด สนับสนุนและสถานที่อาจแยกกันได้

สมชาย สีสานิตย์กุล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการจัดบริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 โดยสอบถามผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูโสตทัศนศึกษา หัวหน้าหมวดต่าง ๆ และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ดำเนินการได้หลายประการ เช่น การจัดบริการให้เป็นระบบการจัดประชุมสัมมนา การอบรม การจัดโครงการผลิตสื่อ และจัดตั้งคณะกรรมการช่วยบริหารงานโสตทัศนศึกษาและโรงเรียนที่พร้อม กลุ่มโรงเรียนและเขตการศึกษา 8 มีการจัดบริการสื่อการเรียนการสอน ช่วยเหลือโรงเรียนที่ยังไม่พร้อม ส่วนรูปแบบการบริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 ที่สามารถดำเนินการได้ตามสภาพที่เป็นอยู่คือ แบบผสมผสาน กล่าวคือ มีการบริการจากแผนกโสตทัศนศึกษาไปยังครูโดยตรง หรือมีการบริการผ่านหมวดวิชาต่าง ๆ ไปยังครูก็ได้ นอกจากนั้นอาจจะมีการบริการระหว่างหมวดวิชากับหมวดวิชา และหมวดวิชายังมีการบริการครูในหมวดวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย รูปแบบนี้มีข้อดีคือ สามารถบริการได้อย่างกว้างขวาง สะดวกและรวดเร็ว ส่วนข้อจำกัดและข้อเสนอแนะนั้น ได้แก่ จะต้องมีการอุปการณียังพอ การบริการอาจจะช้าช้อนและล่าช้าได้ ควรจะได้มีการวางแผนและระบบการบริการที่ดี มีการเพิ่มบุคลากร และจัดตั้งคณะกรรมการช่วยดำเนินงานในงานโสตทัศนศึกษาด้วย

อุงเงิน ดาวเที่ยง (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดระบบงานสื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

1. ผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดระบบงานสื่อการศึกษา ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการจัดระบบบริหาร การจัดบริการ และการจัดระบบดูแลรักษาและซ่อมบำรุง

2. ผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู มีทัศนะต่อการจัดระบบงานสื่อการศึกษาในด้านการจัดระบบบริหาร การจัดบริการและการจัดระบบดูแลรักษาและซ่อมบำรุง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีทัศนะต่อการจัดระบบงานสื่อศึกษามากกว่าหัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู และหัวหน้างานโสตทัศนศึกษามีทัศนะต่อการจัดระบบสื่อศึกษามากกว่าครู แต่ผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดระบบงานสื่อการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กำพล กระมล (2531 : 94 - 100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานภาพ และปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาจากครูผู้สอน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการเรียนการสอนภายในกลุ่มได้ดี การผลิตสื่อนั้นสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร และ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ การดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินงานไม่ได้รับความร่วมมือจากครูและผู้บริหารโรงเรียนเท่าที่ควร ขาดแคลนบุคลากรเกี่ยวกับสื่อและขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสื่อ

จักรา สุวานิช (2530 : ง - จ) ได้ทำการศึกษาสภาพและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 และศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา 8 จังหวัด

เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับปรุงสื่อการสอน ในเขตการศึกษา 8 ในระดับโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนและระหว่างกลุ่มโรงเรียน กับกลุ่มโรงเรียนอาจดำเนินการได้หลาย ๆ ประการ เช่น จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จัดให้มีการร่วมมือกันผลิตและแลกเปลี่ยนกันใช้ จัดให้โรงเรียนที่มีความพร้อมช่วยเหลือโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อม ส่วนรูปแบบที่สามารถดำเนินการได้ตามสภาพปัจจุบัน และสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ ทั้งใช้บริการและผู้ให้บริการนั้น น่าจะเป็นรูปแบบการผลิตสื่อการสอนที่เป็นแบบผสมผสาน คือมีการบริการจากเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนโดยตรง และโดยผ่านกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนระดับโรงเรียนและโรงเรียนด้วยกัน รูปแบบนี้มีข้อดีคือ สามารถประสานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ดี รวมทั้งสามารถจัดบริการได้กว้างขวาง ส่วนข้อจำกัดคือ จะทำให้การบริการล่าช้าลงและการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับกลุ่มโรงเรียนจะทำได้ยาก และมีข้อเสนอแนะว่า เขตการศึกษา 8 ควรมีสถาบันวิชาชีพและเพิ่มบุคลากรรับผิดชอบในด้านนี้โดยตรง

พัชรา อังคินันท์ (2523 : ง - ฉ) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนหาวัสดุในท้องถิ่น เศษวัสดุหรือวัสดุราคาเอามาช่วยในการผลิตสื่อการสอน ในการเตรียมการสอน ครูคำนึงถึงปัญหา ความต้องการตามระดับสติปัญญาและความสามารถของนักเรียน โดยใช้สื่อการสอนมากในกลุ่มวิชาทักษะ ส่วนปัญหาที่ครูพบว่าเป็นข้อจำกัดคือ วัสดุให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก จำนวนสื่อมีน้อยเกินไป นอกจากนี้ยังขาดแคลนงบประมาณด้านการจัดหาและการผลิตสื่อการสอน

หรรษา ทับสี (2533 : 164) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาในการสอนและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีน้อย และไม่เพียงพอต่อการใช้ ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ทรรคนิยา กัลยาณมิตร และคนอื่น ๆ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แบบจำลองศูนย์บริการสื่อการศึกษา ของสถาบันฝึกหัดครู เพื่อเสนอขอบเขตหน้าที่และโครงสร้างของศูนย์บริการสื่อการศึกษา โดยให้แนวคิดว่าการให้บริการมี 3 ประเภทคือ บริการห้องสมุด บริการผลิตสื่อทัศนวัสดุ และบริการใช้อุปกรณ์ ขอบเขตและหน้าที่บริการสื่อการศึกษา ควรบริการครอบคลุมสื่อความรู้ทุกประเภทที่เป็นวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ ตลอดจนการผลิตสื่อวัสดุอื่น ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เป็นสถานที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสหาประสบการณ์การเรียนรู้แบบต่าง ๆ และหาประสบการณ์ในการผลิตวัสดุเพื่อประกอบการเรียนการสอน ส่วนในด้านบุคลากรของศูนย์บริการสื่อการศึกษา จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งทางห้องสมุด โดยการปรับระบบบริหารงานของห้องสมุด และทัศนศึกษา มีการประชุมปรึกษาหารือกัน ปรับความเข้าใจ ปรับความต้องการ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ประสานความเข้าใจ และหาความเห็นพ้องร่วมกัน ระหว่างหัวหน้าบรรณารักษ์และหัวหน้าทัศนศึกษาในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา

สุนันทา ผาโล (2534 : 59 - 79) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่สอนในโรงเรียน ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกับครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิต การซ่อมแซมสื่อแก่ครูทุกคนในโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีความรู้ในเรื่องสื่อการสอน ให้ความ

สำคัญในการใช้สื่อประกอบการสอน ส่งเสริมการใช้สื่อโดยมีการประกวดครูดีเด่น การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน ต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประเภทเครื่องมือ เช่น ฟลิ้มสตริป เครื่องฉายสไลด์ และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

น้ำทิพย์ ไชยสวัสดิ์ (2523 : 88 - 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ในการฝึกสอนของนักเรียนวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนเพราะทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากกว่าปกติ และจะใช้สื่อการสอนประกอบคำบรรยาย สื่อการสอนที่ใช้มากได้แก่ รูปภาพ ของจริง บัตรคำ แผนภูมิ สื่อการสอนที่ใช้น้อยที่สุดได้แก่ เกมต่าง ๆ และบทบาทสมมติปัญหาในการใช้สื่อการสอนได้แก่ ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนและไม่สามารถเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหา ของบทเรียนได้

อวัชชัย คำวงศ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการเสริมสมรรถภาพการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความต้องการเสริมสมรรถภาพการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ครูมีความต้องการสูงสุดคือ คำแนะนำในการผลิตสื่อการเรียนการสอนตามที่เสนอแนะในคู่มือครู

สุชุม ไทยวิรัช (2531 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทองที่จังหวัดหนองคาย โดยใช้รูปแบบจำลอง CIPP Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินได้แก่ ประธานกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2531 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและสภาวะแวดล้อม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อและสภาพ และปัญหาทั่วไปของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ผลการประเมินปรากฏว่า งบประมาณค่าใช้สอยของกลุ่มมีจำกัด ครูไม่มาใช้สื่อเพราะศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกล ส่วนงบประมาณการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรล่าช้า ขาดพาหนะและค่าใช้จ่ายในการบริหารการคมนาคมไม่สะดวก ขาดอาคารที่เป็นเอกเทศ ครูเข้าร่วมผลิตสื่อที่ศูนย์วิชาการน้อย ครูผู้สอนไม่กล้ายืมสื่อเพราะกลัวจะชำรุด และหัวหน้าสำนักงานครูวิชาการสำนักงานต้องทำงาน

ประธานของกลุ่มโรงเรียน นอกจากนั้นยังต้องทำการสอนด้วย เป็นผลให้เกิดความกังวล ไม่มีเวลาคิดสร้างสรรค์งานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

สวัสดิ์ จันทูษา (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูไม่มีเวลา ขาดวัสดุในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่เหมาะสมในการใช้สอน ครูส่วนใหญ่ต้องการให้มีศูนย์ผลิตสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีสื่อที่ต้องการอย่างเพียงพอ โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการผลิตสื่อต้นแบบไว้มาก ๆ เพียงพอและเหมาะสมกับการนำไปใช้สอน

อำนาจ ดวงเพียรราช (2533 : 122 - 125) ยังได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาจากประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานและครูวิชาการสำนักงาน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนยังขาดอาคารดำเนินงานที่เป็นเอกเทศ การให้บริการสื่อแก่โรงเรียนภายในกลุ่มไม่ทั่วถึง และครูวิชาการสำนักงานดำเนินงานไม่ได้เต็มที่ เพราะต้องมีการะในการสอนด้วย และตลอดจนปัญหาผู้ไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

จรรยา อาจนาญ (2534 : 57 - 68) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระดับปัญหา เนื้อหา วิชาคณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

ครูมีปัญหาด้านเวลาที่ใช้ในการผลิตสื่อการเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกเนื้อหา มีปัญหาด้านความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และมีปัญหาด้านการนำสื่อการเรียนสำเร็จรูปมาใช้ประกอบการสอนน้อยทุกเนื้อหา

จิตติ ศรีจอมแบ่ง (2527 : 68 - 70) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน (RIT) ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การนำสื่อการเรียน RIT มาใช้เป็นที่น่าสนใจ

ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ และมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

สุชาติ ใจสุภาพ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ผลการศึกษาพบว่า สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อการสอนมาก เหตุผลที่ใช้เพราะเห็นว่า จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังพบว่า หลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอนการปฏิบัติหลังการใช้สื่อการสอน และการวางแผนการสอน มีความสำคัญมาก

รอยเดือน สุภาพ (2529 : 102 - 105) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครู สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อการสอนเพื่อขยายความเข้าใจในบทเรียน ก่อนใช้มีการวางแผนการใช้ก่อนล่วงหน้า เพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาในบทเรียน และภายหลังการใช้สื่อการสอน ครูทำการทดสอบความเข้าใจของนักเรียน ผลของการใช้สื่อการสอนครูสังเกตเห็นว่านักเรียนมีปฏิกิริยากระตือรือร้นในการเรียนยิ่งขึ้น ปัญหาที่พบในการใช้สื่อการสอนที่มากที่สุด ได้แก่ ครูไม่สามารถจัดหาหรือผลิตสื่อการสอนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครู และครูไม่สามารถหาสื่อการสอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะสอน

ประสงค์ พิมล (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการสอนครูคือ ไม่มีเวลาในการเตรียมการใช้สื่อการสอนในชั้นเรียนมีนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะในการใช้สื่อ โรงเรียนมีสื่อการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้

บุญยง บุญยะไวโรจน์ (2525 : 97 - 99) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนในวิทยาลัยครูพิษณุโลก ที่พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้สื่อการสอน เพราะทำให้นักเรียนสนใจบทเรียน และช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สื่อการสอนที่ใช้มาก ได้แก่ บัตรคำ รูปภาพ ของจริง สื่อการสอนที่ใช้น้อย ได้แก่ สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย ปัญหาที่พบคือ นักศึกษา ขาดความรู้และงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน

ประสงค์ เปณะนาม (2524 : 92 - 95) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่ครูใช้มากคือ กระดานดำ บัตรคำ บัตรประโยค ของจริง หนังสือแบบเรียน และการร้องเพลงประกอบบทเรียน สื่อการสอนที่ใช้น้อย คือ วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉาย วิชาที่ครูใช้สื่อการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มทักษะ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

กรรณิการ์ ทองสัมฤทธิ์ (2530 : 116 - 121) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการสอนคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านความรู้ในการผลิตอุปกรณ์ของครู พบว่าครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในด้านการสร้างและการใช้อุปกรณ์มากที่สุด เพราะครูไม่มีทักษะในการทำอุปกรณ์ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์บางชนิดราคาแพงไม่สามารถจัดซื้อได้ ครูมีภาระในการสอนและงานในหน้าที่อื่น ๆ มีมากเกินไป จึงไม่มีเวลาในการจัดทำอุปกรณ์

พนม อินวูล (2527 : 63 - 65) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง สภาพการและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อการสอนครูส่วนมากใช้เป็นบางครั้ง สื่อการสอนประเภทวัสดุที่ใช้มากคือ หนังสือ แบบเรียน กระดานดำ และรูปภาพ ส่วนวิธีการที่ใช้มากคือ การสาธิต การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ สำหรับปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูคือ ขาดงบประมาณสำหรับการผลิตและไม่มีเวลาในการผลิต

ยุพดี กะจะวงษ์ และคนอื่น ๆ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรีพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากความเอาใจใส่ของผู้บริหารแล้ว ยังเป็นผลอันเนื่องมาจากคุณภาพการสอนของครู ได้แก่ การเตรียมการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์ ประกอบการสอนอย่างสม่ำเสมอ และเพียงพอ

ประทีป แสงเปี่ยมสุข และคนอื่น ๆ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพมากที่สุด นอกจากความเอาใจใส่งานของผู้บริหารที่มีพฤติกรรมการบริหารแบบประชาธิปไตยแล้ว ยังพบว่า การรู้จักใช้สื่อประกอบการสอน มี

เทคนิคการสอนที่เข้าใจ โรงเรียนมีการสนับสนุน การผลิต การใช้สื่อ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการประถมศึกษาในทางที่ดีขึ้น

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2521 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาของครู วัตกรรมการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่ออาชีพครู กับแบบของพฤติกรรม" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ในเรื่องการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในโรงเรียน โดยศึกษาเกี่ยวกับบุคคลที่น่าจะเป็นผู้ริเริ่มนำนวัตกรรมมาใช้ บุคคลที่น่าจะเป็นอุปสรรค ในการนำนวัตกรรมมาใช้ และอุปสรรคสำคัญในการนำนวัตกรรมมาใช้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นในการนำนวัตกรรมการศึกษามาใช้ในโรงเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่าครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ควรเป็นผู้ริเริ่ม และนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียน บุคคลที่เป็นอุปสรรคที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียน ครูที่รับราชการมานาน รองลงมาคือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และสิ่งที่เป็นอุปสรรคมากที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียนคือ การขาดเครื่องมือเครื่องใช้รองลงมาคือ ระบบบริหารการศึกษาของไทย

งานวิจัยต่างประเทศ

ปี 1976 แคนเตอร์ (ประมุข ศรีจำนงค์. 2530 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Cantor. 1976) ได้ศึกษาถึงบทบาทที่คาดหวังสำหรับการบริการของศูนย์วิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเวลเซสเตอร์เชอร์ที่ รัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์ และเยี่ยมดูกิจการเพื่อจะทดสอบการบริการต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริการต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการ และผู้ตอบทุกกลุ่มมีความเห็นพ้องกันว่า การให้บริการของผู้เชี่ยวชาญสื่อมีมากกว่าร้อยละห้าสิบ ผู้เชี่ยวชาญสื่อมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ เกี่ยวกับการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงสามประเภท ในเก้าประเภท ผู้ตอบได้เรียงลำดับความสำคัญของการให้บริการของผู้เชี่ยวชาญสื่อไว้ดังนี้

1. วัสดุอุปกรณ์ในศูนย์สื่อการศึกษาเหมาะสมกับความต้องการของครูและนักเรียน

2. มีการนิเทศนักเรียนเข้าใหม่เกี่ยวกับศูนย์วิชาการ
 3. มีการทำงานร่วมกันกับนักเรียน เพื่อพัฒนาความชำนาญในการค้นคว้าของนักเรียน
 4. มีการปรึกษาหารือร่วมกับครูเกี่ยวกับความต้องการวัสดุต่าง ๆ ของครู
 5. มีการแจ้งรายละเอียดให้ครูและนักเรียนทราบเกี่ยวกับวัสดุที่จัดหามาใหม่
- อย่างมีระบบ
6. รวบรวมรายชื่อวัสดุสำหรับครูเมื่อได้รับการขอร้อง
 7. จัดให้มีการแนะนำการอ่านแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล
 8. ให้โอกาสแก่นักเรียน มีส่วนร่วมในการเลือกวัสดุอุปกรณ์เข้าไว้ในศูนย์วิชาการ

9. มีการขยายเวลาบริการ

และในการศึกษาของ แคนเตอร์ มีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้ตอบเกี่ยวกับการบริการที่ควรจัด โดยบุคลากรทางสื่อของห้องสมุดคือ บทบาทหน้าที่การทำงานที่ทำในโรงเรียนของผู้ตอบ และรูปแบบของการบริการห้องสมุด ภายในแต่ละโรงเรียน

แมกนาสโก (ทรงศักดิ์ คำจันทร์, 2535 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Magnasco, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลการยอมรับวิธีระบบ และการเลือกแหล่งสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐแมทซาชูเซต ของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนระบบรายบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา ได้ยอมรับถึงการใช้สื่อการเรียนมากกว่าโรงเรียนที่ไม่ยอมรับระบบนี้ไปใช้ ครูที่ยอมรับระบบการสอนรายบุคคลต่างเข้าใจถึงกระบวนการต่าง ๆ ทุกคน และมีจำนวนมากกว่าครูซึ่งไม่ยอมรับระบบนี้ไปใช้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าครูส่วนมากที่ยอมรับเอาระบบใหม่ไปใช้ จะมีประสบการณ์ในการเลือกเฟ้นสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ได้ดีกว่าครูที่ไม่ยอมรับ

แม็ก อลิสเตอร์ (อัคราพร โลหะพรหม, 2536 : 37 ; อ้างอิง มาจาก McAllister, 1974) ได้วิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงจากห้องสมุดไปสู่ศูนย์วิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้เชี่ยวชาญทางสื่อได้รู้ถึงโครงสร้างและการดำเนินงานของศูนย์วิชาการในโรงเรียน ซึ่งแนวความคิดของศูนย์วิชาการจะประสบผลสำเร็จได้ จึงขึ้นอยู่กับ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์วิชาการ คือผู้บริหาร ครูและผู้เชี่ยวชาญทางสื่อ นักวิชาการศึกษาได้ตระหนักว่าการใช้สื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้การศึกษามีบรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องรู้ถึงการปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ทุกคน

ปี 1963 เกเวอร์ (อัคราหมพ โลหะพรหม. 2536 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Cauer. 1963) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลที่ได้รับจากศูนย์สื่อการศึกษาพบว่า ศูนย์สื่อการศึกษาสามารถให้ประโยชน์แก่นักเรียน เพราะนักเรียนให้ความสนใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น และยังให้ประโยชน์ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครูและนักเรียนได้อีกด้วย

ซาอิค (ประวิทย์ คงบุญ. 2536 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Said. 1979) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในชาอูดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า ครูจำนวนกว่า ร้อยละ 84 มีความเชื่อว่า การใช้สื่อการสอนจะช่วยให้พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นได้ครูจำนวนกว่าร้อยละ 90 เคยใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องบันทึกเสียง ครูจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 30 สามารถสร้างอุปกรณ์การสอนราคาถูกเช่น แผ่นใสที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ใช้ในชั้นเรียนได้ สำหรับปัญหาในการใช้สื่อการสอนพบว่า สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้

บุชเชอร์ (ประมุข ศรีจางค์. 2536 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Bucher. 1976) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรของศูนย์วิชาการ คือศึกษาเรื่อง การคาดหวังบทบาทของผู้เชี่ยวชาญสื่อการศึกษา ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญ สื่อของโรงเรียนในรัฐอลาบามา โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาท 7 ด้าน ของผู้เชี่ยวชาญสื่อการศึกษาคือ บทบาทผู้บริหาร บทบาทครูผู้สอน บทบาทผู้เชี่ยวชาญสื่อ บทบาทผู้วางแผนการสอน บทบาทผู้ปฏิบัติงาน ในหน้าที่เกี่ยวกับวัสดุห้องสมุด บทบาทผู้ปฏิบัติงานเทคนิค และบทบาทงานเสมียนธุรการ สอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญห้องสมุดโรงเรียน จำนวน 45 คน ศึกษานิเทศก์ 35 คน ครูใหญ่ 46 คน และครูผู้สอน 2,057 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มได้คาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้เชี่ยวชาญสื่อเห็นพ้องอยู่ในระดับมากทุกบทบาท ยกเว้นบทบาทงานเสมียนธุรการ และมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกี่ยวกับการคาดหวังบทบาทครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ แต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญสื่อในโรงเรียน หรือระหว่างครูผู้สอนและผู้บริหาร

เบิร์ต (อัคราหมพ โลหะพรหม. 2536 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Burt. 1981) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการจัดบริการของศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งมีนักเรียน ครู ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญการศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อที่จะทราบว่าการอะไรที่จะสนับสนุนความต้องการของนักเรียนในศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียน ครู เท่ากับจำนวนของผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญทางสื่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐลอสแอนเจลิส 5 แห่ง พบว่า โปรแกรมการบริการของศูนย์สื่อการศึกษาสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนและครูดีกว่าห้องสมุดธรรมดาซึ่งหมายความว่า ครูและนักเรียนมีความสะดวกในการใช้วัสดุ ครูและนักเรียนมีโอกาสในการร่วมกิจกรรมในศูนย์สื่อการศึกษา นักเรียนและครูมีโอกาสรับบริการจากบุคลากรของศูนย์ได้เต็มที่

ปี 1965 บาร์รีแรก (ประมุข ศรีจันทน์. 2536 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Baryrag. 1965) ได้วิจัยเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าทางการเรียนก็คือ ศูนย์สื่อการศึกษา โดยทำการทดลองกับนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการใช้ศูนย์สื่อการศึกษา พบว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม จึงกล่าวได้ว่า การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างกว้างขวางจากห้องสมุด สื่อโรงเรียนหรือศูนย์สื่อการศึกษา ไม่เพียงแต่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์เท่านั้น แต่ยังเพิ่มความก้าวหน้า ในด้านเนื้อหาต่าง ๆ ด้านวิชาการอีกด้วย

ราโอ (นิยม บุญจันทร์. 2536 : 53 ; อ้างอิงมาจาก Rao. 1978) ได้ศึกษาเจตคติของหัวหน้างานไลตทัศน์ศึกษา หัวหน้าบรรณารักษ์และผู้บริหารที่มีต่อการบริหารและการดำเนินงานร่วมกันของวัสดุตีพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ในมหาวิทยาลัยผลการวิจัยพบว่า เจตคติของหัวหน้างานไลตทัศน์ศึกษา หัวหน้าบรรณารักษ์และผู้บริหาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยหัวหน้าบรรณารักษ์เห็นด้วยมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มที่ได้รับความรู้จากวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผู้บริหารที่ศึกษาและได้รับการ

ฝึกอบรมทางด้านโสตทัศนศึกษา และด้านหัตถ์สมุด จะเห็นด้วยในการบริหารและการดำเนินงานร่วมกันมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ฟลอกเตอร์ (ประวิทย์ คงบุญ. 2536 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Proctor. 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า ในทุก ๆ 10 บทเรียน ที่นักศึกษาครูสอนนั้นในจำนวน 6 บทเรียนไม่ได้ใช้สื่อการสอนเลยอีก 3 บทเรียนสอนไม่มีคู่มือใด ๆ ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่อยู่ในระดับต่ำมาก สำหรับอีก 1 บทเรียนทำการสอนโดยใช้สื่อประกอบซึ่งสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และพอใจในบทเรียนยิ่งขึ้น ในกรณีที่ไม่มีสื่อการสอนเลย จะทำให้การสอนไม่ประสบความสำเร็จยิ่งกว่าการขาดอุปกรณ์บางชิ้นอีก

แบครี (ทรงศักดิ์ คำจันทร์. 2536 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Bakri. 1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อการสอนของครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สองเมืองในประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า ครูในริยาร์ดร้อยละ 71 และครูในจิซาน ร้อยละ 67 เห็นว่าการมีผู้เชี่ยวชาญทางสื่อการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทุกโรงเรียนมีความสำคัญ ครูในริยาร์ดร้อยละ 72 ในจิซาน ร้อยละ 55 เห็นว่า ระบบการบริหารงานในโรงเรียนมีส่วนทำให้ครูเกิดความเมือหน่ายที่จะใช้สื่อการสอน ครูในริยาร์ดร้อยละ 56 และครูในจิซานร้อยละ 63 ได้มีการประเมินสื่อการสอนในโรงเรียนที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ครูในริยาร์ดร้อยละ 53 และในจิซานร้อยละ 70 รายงานว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษาตอนต้นในเมืองทั้งสอง ขาดความสะดวกในการเก็บโสตทัศนูปกรณ์ วิชาที่สอนและการใช้สื่อการสอนของครูมีความสำคัญ ครูสังคมศึกษาใช้สื่อการสอนมากที่สุด และฝึกอบรมก่อนการใช้ และการใช้สื่อการสอนมีความสัมพันธ์กัน จำนวนปีที่สอนและการใช้สื่อการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นคือ ความสะดวกในการจัดหาสื่อการสอนประสบการณ์เดิมในการใช้สื่อการสอน

แอสซุซุ (ประวิทย์ คงบุญ. 2536 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Assuzu. 1984) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่องสภาพของสื่อการสอนในระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ขาดวัสดุที่หาได้ง่าย ขาดแคลนสื่อการสอน การผลิตและที่เก็บสื่อการสอนไม่สะดวกและไม่เพียงพอ ผู้บริหาร

ร้อยละ 95 และครูร้อยละ 88 ต่างก็หวังที่จะให้มีการอบรมและฝึกหัดเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในช่วงเปิดเทอมผู้บริหารร้อยละ 37 และครูร้อยละ 67 ต่างก็มีประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอนมาแล้ว นอกจากนี้นักเรียนก็ยังได้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการสอนบางอย่างด้วย

ปี 1977 ไรท์ และกรอสแมน (ประชุม ศรีจันทร์, 2536 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Grosman, 1977) ได้วิจัยเกี่ยวกับการมีบุคลากรที่ให้บริการเต็มเวลาของศูนย์สื่อการศึกษาว่า มีผลต่อนักเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ถ้ามีบุคลากรที่ให้บริการเต็มเวลาในโรงเรียนประถมศึกษาได้ นักเรียนก็จะมีความสามารถ มีทักษะพื้นฐานได้เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งมีทักษะในการใช้บริการต่าง ๆ ของศูนย์สื่อการศึกษาได้ดีด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นมีประโยชน์ในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น การบริหารการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นมากที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง เท่าที่ผ่านมามีปรากฏว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนยังมีปัญหาอยู่มากเกี่ยวกับด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการประเมินสื่อการเรียนการสอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจเอาใจใส่เรื่องนี้เป็นพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติการสอนให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา งานวิจัยเท่าที่ปรากฏส่วนมากจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อหรือตัวสื่อ ซึ่งเป็นปัญหาของครูผู้สอนนั่นเอง และปัญหาเหล่านี้ก็ย่อมกระทบถึงผู้บริหารโรงเรียนด้วยเหมือนกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า เรื่องปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามขนาดของโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน และได้มุ่งศึกษาประเด็นปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การให้บริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการประเมินสื่อการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ในบทนี้กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีจัดกระทำข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2540 ผู้บริหารจำนวน 260 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เดรจซี และมอร์แกน (ระวีวรรณ ชินะตระกูล. 2535 : 79 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 155 คน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มแบบง่าย ๆ โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (table of random numbers) ดังที่แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง

ตัวแปรจำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน	189	113
ขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป	71	42
รวม	260	155

จากตาราง 1 แสดงว่า จำนวนประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป ทั้งสิ้น 260 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาเพียง 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้แนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นตัวแปรอิสระ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพัทลุง จำนวน 50 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นภายใต้องค์ประกอบห้าประการ คือ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการประเมินสื่อการเรียนการสอน

มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ห้าระดับ ตามแนวคิดของ ไคเคิร์ท (อิรวดี ประทุมพรรัตน์. 2537 ; อ้างอิงมาจาก Likert. คำบรรยาย)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended questionnaire) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ภายใต้องค์ประกอบห้าประการคือ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการประเมินสื่อการเรียนการสอน

วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดในการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม ภายใต้องค์ประกอบห้าประการ ได้คำถาม 50 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และรับการเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญสามท่านคือ นายสกล กาฬสุวรรณ ศึกษาพิเศษ สำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง นางนวมินต์ ชูเชิต ศึกษาพิเศษ สำนักงานการศึกษาอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง นายวิจิต เต็มนิล ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพัทลุง จังหวัดพัทลุง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้ (try - out) กับ ประชากรจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจหาคะแนนความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .9462

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ นำไปแสดงต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อขอความร่วมมือออกหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย และนำส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดพัทลุง และขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามให้แก่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติราชการอยู่ ช่วยตอบและนำส่งแบบสอบถามถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. ผู้วิจัยออกเก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามด้วยตนเองจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์เอาไว้
4. รวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติสำหรับการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไป

วิธีจัดกระทำข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว นำมาจัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปร หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่เป็นตัวแปรอิสระ ใช้วิธีหาค่าร้อยละ และบรรยายตารางประกอบ
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนี่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นรายชื่อ รายงานและคำนวณค่าเฉลี่ยรวมทั้งหาประการ

3. เกณฑ์การให้คะแนน

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ เพื่อนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

3.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของ ไคเคิร์ท (Likert) แสดงระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ดังนี้

- 1 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนตามประเด็นคำถามในแต่ละด้าน หากข้อใดผู้ตอบปฏิบัติไม่ได้หรือปฏิบัติได้แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติเลยถือว่ามีความมากที่สุดด้วย

3.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended questionnaire) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน แล้วประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยเสนอตามลำดับความถี่

4. การแปลงผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินตามแนวคิดของ เบสต์ (Best. 1977 : 174) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.0000 - 2.3333 หมายถึง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.3334 - 3.6667 หมายถึง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 6.6668 - 5.0000 หมายถึง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก

5. คำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อดูความกระจายของข้อมูลเป็นราย
องค์ประกอบ

6. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้การทดสอบแบบหาค่าที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SAS (statistical analysis
system) ซึ่งได้ค่าทางสถิติต่อไปนี้ (อมร บุญช่วย, 2536 : 66; อ้างอิงมาจาก SAS
Institute, 1985)

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)
5. ค่าที (t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size)
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t-distribution)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
p	แทน	ความน่าจะเป็น (probability)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอเป็นลำดับตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามและสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงาน
สื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติ
งานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดพัทลุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามและสถานภาพของผู้
ตอบแบบสอบถาม ปรากฏตามตาราง 2 - 3

ตาราง 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	สมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา					
สังกัดสำนักงานการศึกษา					
จังหวัดพัทลุง	155	153	98.70	153	100.00
รวม	155	153	98.70	153	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า แบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 155 ชุด
ได้รับกลับคืนมา 153 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.70 และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์
สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 153 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่
ได้รับกลับคืนมา

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน	112	73.21
ขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป	41	26.79
รวม	153	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน มากกว่าที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป คิดเป็นอัตรา ร้อยละ 73.21 : 26.79

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพัทลุง ปรากฏตามตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง

องค์ประกอบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.9624	.6373	มาก
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	3.8723	.6557	มาก
การบริการสื่อการเรียนการสอน	4.0142	.7553	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อ การเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
การใช้สื่อการเรียนการสอน	3.9907	.4514	มาก
การประเมินสื่อการเรียนการสอน	4.2153	.9321	มาก
เฉลี่ย	3.9743	.6743	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก (รายละเอียดรายข้อดูภาคผนวก ข.)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

องค์ประกอบปัญหา การปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ขนาดของโรงเรียน					
	ขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน N = 112			ขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป N = 41		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
			ปัญหา			ปัญหา
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.8013	.4312	มาก	3.9978	.8145	มาก
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	3.6044	.6317	ปานกลาง	4.0182	.7362	มาก
การบริการสื่อการเรียนการสอน	3.8967	.5940	มาก	4.1205	.6401	มาก
การใช้สื่อการเรียนการสอน	3.7905	.7614	มาก	4.0943	.6942	มาก
การประเมินสื่อการเรียนการสอน	3.9168	.8432	มาก	4.4104	.7103	มาก
เฉลี่ย	3.8014	.6417	มาก	4.1310	.6842	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ปรากฏตามตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

องค์ประกอบปัญหา การปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ขนาดของโรงเรียน				t	p
	ขนาดต่ำกว่า		ขนาดตั้งแต่			
	12 ห้องเรียน		12 ห้องเรียนขึ้นไป			
	N = 112		N = 41			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.8013	.4312	3.9978	.8145	-1.56	.123
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	3.6044	.6317	4.0182	.7363	-3.01	.002**
การบริการสื่อการเรียนการสอน	3.8967	.5940	4.1205	.6401	-2.95	.004**
การใช้สื่อการเรียนการสอน	3.7905	.7614	4.0943	.6942	-2.99	.003**
การประเมินสื่อการเรียนการสอน	3.9168	.8432	4.4104	.7103	-3.89	.000***
เฉลี่ย	3.8014	.6417	4.1310	.6842	-2.97	.003**

ตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ยกเว้นองค์ประกอบการประเมินสื่อการเรียนการสอน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยค่าเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไปมากกว่าของผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ปรากฏตามตาราง 7

ตาราง 7 แสดงความถี่ของข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
	การผลิตสื่อการเรียนการสอน	
1	ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน	61
2	ควรจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น	54
3	ควรนำวัสดุเหลือใช้ วัสดุในท้องถิ่นมาใช้ผลิตสื่อการเรียนการสอน	24
4	ควรมอบหมายให้ครูอาจารย์ร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปกระบวนการกลุ่ม	13
5	ควรสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนก่อนวางแผนผลิตสื่อการเรียนการสอน	9
6	ควรจัดประกวดสื่อการเรียนการสอนในระดับอำเภอหรือจังหวัด	5

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
7	ควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่นแทนการผลิตสื่อการเรียนการสอนในบางประเภท	3
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน		
1	ควรจัดให้มีห้องปฏิบัติการสำหรับการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนและบริการสื่อการเรียนการสอน	53
2	การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนควรมีแยกประเภทให้ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้	41
3	ควรมีการเก็บข้อมูลของจำนวนและประเภทสื่อการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน	23
4	ควรมอบหมายให้มีบุคลากรรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ	12
5	การจัดเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนควรคำนึงถึงการคงสภาพของสื่อการเรียนการสอนด้วย	5
การบริการสื่อการเรียนการสอน		
1	ควรมอบหมายให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ	43
2	ควรประชาสัมพันธ์เรื่องสื่อการเรียนการสอนให้ครูอาจารย์ทราบ	33
3	ควรกำหนดระเบียบในการบริการสื่อการเรียนการสอนให้ชัดเจน	21
4	ควรบันทึกข้อมูลในการบริการสื่อการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน	18
5	ควรติดตามประเมินผลการบริการสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลมาพัฒนาการให้บริการสื่อการเรียนการสอน	9
6	ควรพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับการบริการสื่อการเรียนการสอน	3

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
การใช้สื่อการเรียนการสอน		
1	ควรมีมาตรการจูงใจให้ครูอาจารย์ได้ใช้สื่อการเรียนการสอน	58
2	ผู้บริหารโรงเรียนควรบันทึกข้อมูลในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์	37
3	ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน	25
4	ควรใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน	18
5	ครูอาจารย์ต้องทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนก่อนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	12
6	ผู้บริหารโรงเรียนต้องอำนวยความสะดวก จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์	5
7	ควรจัดกิจกรรมยกย่อง ชมเชยครูอาจารย์ที่ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและได้มีประสิทธิภาพ	3
การประเมินสื่อการเรียนการสอน		
1	ควรจัดทำเครื่องมือการประเมินสื่อการเรียนการสอน	38
2	ควรจัดให้มีการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	25
3	ควรให้ครูอาจารย์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินสื่อการเรียนการสอน	13
4	ควรประเมินสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง	8
5	ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน	5
6	ควรมอบหมายให้หน่วยงานระดับอำเภอและจังหวัดเป็นผู้ประเมินสื่อการเรียนการสอน	3

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ตามลำดับ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2540 จำนวน 155 คน จากจำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็นสามตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน 50 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน

สอนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด หลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอประธานคณะกรรมการปริญญานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) รับข้อเสนอแนะนำมาปรับปรุง แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (try - out) กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น .9462 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูงและเชื่อถือได้ จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ไปแสดงต่อผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 155 ชุด ได้รับกลับคืนมา 153 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.70 และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วพบว่า เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 153 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SAS (statistical analysis system) มีรายละเอียดดังนี้

1. หาค่าร้อยละ เพื่อทราบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ย เพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทราบความกระจายของข้อมูล
4. ทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
5. จัดอันดับความถี่ของข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผล

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นองค์ประกอบการประเมินสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และองค์ประกอบการผลิตสื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้
 - 3.1 การผลิตสื่อการเรียนการสอน ห้าอันดับแรก ได้แก่ ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น ควรนำวัสดุเหลือใช้ วัสดุในท้องถิ่นมาใช้ผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรมอบหมายให้ครูอาจารย์ร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปกระบวนการกลุ่ม และควรสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนก่อนวางแผนผลิตสื่อการเรียนการสอน
 - 3.2 การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ห้าอันดับแรกได้แก่ ควรจัดให้มีห้องปฏิบัติการสำหรับการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนและบริการสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนควรแยกประเภทให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ ควรมีการเก็บข้อมูลของจำนวนและประเภทสื่อการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน ควรมอบหมายให้มีบุคลากรรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ และการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนควรคำนึงถึงสภาพของสื่อการเรียนการสอนด้วย

3.3 การบริการสื่อการเรียนการสอน ห้าอันดับแรกได้แก่ การมอบหมายให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ควรประชาสัมพันธ์เรื่องสื่อการเรียนการสอนให้ครูอาจารย์ทราบ ควรกำหนดระเบียบในการบริการสื่อการเรียนการสอนให้ชัดเจน ควรบันทึกข้อมูลในการบริการสื่อการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน และควรติดตามประเมินผลการบริการสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลมาพัฒนา การให้บริการสื่อการเรียนการสอน

3.4 การใช้สื่อการเรียนการสอน ห้าอันดับแรกได้แก่ ควรมีมาตรการจูงใจให้ครูอาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรบันทึกข้อมูลในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ควรใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน และครูอาจารย์ต้องทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนก่อนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.5 การประเมินสื่อการเรียนการสอน ห้าอันดับแรกได้แก่ ควรจัดทำเครื่องมือการประเมินสื่อการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ควรให้ครูอาจารย์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินสื่อการเรียนการสอน ควรประเมินสื่อการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และควรพัฒนาเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องผลงานวิจัยของ นรธา ทับสี (2533 : 164) ศึกษาเรื่องปัญหาในการสอนและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่าด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้ ทำให้การ

เรียนการสอนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ตรงกับผลงานวิจัยของ สุขุม ไทยวิรัช (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการประเมินคุณยิชาการกลุ่มโรงเรียนทองที่จังหวัดหนองคาย แล้วพบว่า งบประมาณค่าใช้สอยมีจำกัด ครูไม่มาใช้สื่อ ครูเข้าร่วมผลิตสื่อน้อย ครูผู้สอนไม่กล้ายืมสื่อเพราะกลัวจะชำรุด สอดคล้องกับ สวัสดิ์ จันญา (2533 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง จำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ครูไม่มีเวลา ขาดวัสดุในการผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่เหมาะสมในการใช้สอน และสอดคล้องผลงานวิจัยของ กรรณิการ์ ทองสัมฤทธิ์ (2530 : 116 - 121) ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการสอนคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในด้านการสร้างและการใช้อุปกรณ์มากที่สุด เพราะครูไม่มีทักษะในการทำอุปกรณ์ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์บางชนิดราคาแพงไม่สามารถจัดซื้อได้ ครูมีภาระในการสอน และงานในหน้าที่อื่น ๆ มากเกินไป จึงไม่มีเวลาในการจัดทำอุปกรณ์

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิต, การจัดเก็บ, การบริการ, การใช้, และการประเมินสื่อการเรียนการสอน จึงไม่ให้ความสนใจในเรื่องนี้เท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ดังที่ดุษฎี จุลชาติ (2539 : 16) อธิบายว่า โรงเรียนต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย สื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บทบาทดังกล่าวข้างต้นเป็นภารกิจโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง แต่เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ การสนับสนุนงบประมาณไม่ต่อเนื่อง ความร่วมมือของครูอาจารย์มีน้อย และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใช้เวลาเพื่อการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนไม่มากนัก จึงทำให้มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุன்னทา ฉาลา (2534 : 59 - 79) ให้ทัศนะว่าผู้บริหารต้องมีความรู้ในเรื่องสื่อการเรียน และต้องให้ความสำคัญในเรื่องสื่อการเรียน ไชยยศ เรืองสุวรรณ

(2534 : 159) เพิ่มเติมว่า คุณภาพการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของผู้บริหารการศึกษา และ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง (2537 : 5 - 7) บันทึกว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่น้อยมาก ไม่เอาใจใส่ต่อการสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร ตลอดจนรัฐมีงบประมาณสำหรับการผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

น่าจะช่วยลดปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงลงไปได้ ถ้าปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่เสนอแนะไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดว่า ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรจัดงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรมอบหมายให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ควรมีมาตรการจูงใจให้ครูอาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอน และควรจัดทำเครื่องมือการประเมินสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นองค์ประกอบการประเมินสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และองค์ประกอบการผลิตสื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่ขัดแย้งกับ ถูงเงิน ดาวเที่ยง (2534 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการจัดระบบงานสื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษา

และครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดระบบงานสื่อการศึกษา ทั้งส่วนรวม และเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่ผลการวิจัยปรากฏว่าตัวแปรขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีระดับปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียนลงมา น่าจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาด 12 ห้องเรียนขึ้นไปนั้น เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียน ครูอาจารย์มาก ทำให้ครูอาจารย์มีภาระมาก ความต้องการเกี่ยวกับด้านสื่อการเรียนการสอนมีมาก แต่งบประมาณมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธรา อังคินันท์ (2523 : ง - อ) อธิบายว่า ครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพราะมีชั่วโมงสอนมากและขาดแคลนงบประมาณด้านการจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นเดียวกับ ประสงค์ พิมล (2532 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูคือ ครูไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อ มีนักเรียนมากเกินไป และโรงเรียนมีสื่อการสอนไม่เพียงพอต่อการใช้

อีกประการหนึ่งการที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน นั้น น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน ต้องคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากความคาดหวังของสังคม ผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารในระดับที่สูงกว่า จึงต้องควบคุมการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน เพื่อเอื้ออำนวยให้ครูอาจารย์ได้นำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุวดี กะจะวงษ์ และคนอื่น ๆ (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ประทีป แสงเปี่ยมสุข และคนอื่น ๆ เพิ่มเติมว่า (2533 : บทคัดย่อ) การใช้สื่อการเรียนการสอน เทคนิคการสอนที่เข้าใจ การสนับสนุน การผลิต

เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งการควบคุมการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของครูอาจารย์จำนวนมากที่มีความต้องการแตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2521 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัญหาของครู นวัตกรรมการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่ออาชีพครูกับแบบพฤติกรรม พบว่า บุคคลเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียน

จึงน่าจะช่วยลดปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไปลงได้ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมกันจัดโครงการพัฒนาบุคลากรในด้านการผลิต การจัดเก็บ การบริการ การใช้ และการประเมินสื่อการเรียนการสอน โดยขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้งในด้านงบประมาณและวิทยากรผู้มีความรู้ นอกจากนี้ยังสามารถขอความร่วมมือจากวิทยากรในท้องถิ่น ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2521 : บทคัดย่อ) อธิบายว่า บุคคลเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงควรจัดสรรงบประมาณสื่อการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไปให้มากขึ้น ดังที่ ดุษฎี จุลชาติ (2539 : 18) สรุปว่า ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร สถานศึกษาต้องใช้ความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาใช้ในสถานศึกษา อาทิเช่น คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา บทเรียนสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดีย เป็นต้น จึงจะสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรมอบหมายให้มีบุคลากรที่

รับผิดชอบการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ควรพิจารณาการจูงใจให้ครู
อาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอน และควรจัดทำเครื่องมือการประเมินสื่อการเรียนการสอน
ตลอดจนมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณ และ
จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาด
ตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป ก่อนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พัทลุง
2. ศึกษาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ทองสัมฤทธิ์. การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการสอนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530. ถ่ายเอกสาร.
- การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง, สำนักงาน. แผนปฏิบัติงานประจำปี 2537. พัทลุง : ฝ่ายแผนและงบประมาณ, 2537. ก.
- กำพล กระมล. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มะลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กิตติมา ปรีดีติลล. การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรพิทักษ์, 2532.
- ไกรลาส สุธกิตเกิด. ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์และครูโสตทัศนศึกษาต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การผลิตการใช้และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531.
- . การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสื่อการเรียนการสอนในศูนย์วิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- . การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา. เอกสารชุดฝึกอบรมของ สมธ. ที่ 3/2528, 2528.
- . การศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.
- จุลสาร คพศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- "แนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา," นโยบายการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.
- จุลสาร คพศ. สปช. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.
- ประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532.
- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ๒540 - 2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ม.ป.ป.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.
- สาร คพศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- สื่อการเรียนการสอนสุศึกษาและโภชนาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527.
- หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ครั้งที่ 7 (ค.พ.ศ.7). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531.

- จรรยา อาภาภุญ. ระดับปัญหาเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2524. อัดสำเนา.
 จักรก สุวานิช. การวิเคราะห์สภาพและความต้องการของศูนย์สื่อการศึกษา ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา เหล่าก้อนคำ. ผลของการสอนซ่อมเสริมโดยการให้บทเรียนสำเร็จรูปและการสอน
ปกติ ต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์. ปรินุญานินพนธ์
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2534.
 ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ฉาย เตมีปาการ. การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.
 จีววรรณ จิงเจริญ. คนใช้สื่ออุปกรณ์ของเล่นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเด็กระดับก่อน
วัยประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2528.
- ชม ภูมิภาค. เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ชวนพงษ์ ลั่นชัย. การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปรินุญานินพนธ์
กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531. ถ่ายเอกสาร.
 _____ สื่อโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2534.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา : ห้องสมุดสื่อโรงเรียน.
พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,
2534.
- _____ โครงการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา : ห้องสมุดสื่อโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2533.
- _____ การวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

_____. หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
เรือนแก้วการพิมพ์, 2523.

ณรงค์ สมพงษ์. สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

ดุษฎิ จุลชาติ. "การจัดการเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพ," วารสารการศึกษาเอกชน.
6(57) : 14 - 17 มกราคม 2539

อุงเงิน ดาวเที่ยง. การจัดระบบสื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของ
ผู้บริหาร หัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการ
ศึกษา 11. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ มหาสารคาม, 2534. ถ่ายเอกสาร.

ทรงศักดิ์ คำจันทร์. พฤติกรรมการวางแผนระบบการใช้สื่อการสอนของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535.
ถ่ายเอกสาร.

ทรงศนียา กัลยาณมิตร และคนอื่นๆ. รายงานการวิจัยแบบจำลอง ศูนย์บริการสื่อการ
ศึกษาของสถาบันฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2530. จัดสำเนา.

ทัศนีย์ บุญชูวิทย์. "ข้อควรพิจารณาในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน," วารสาร
ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน. 4(2) : 26 - 30 ; กันยายน - ธันวาคม
2536.

ธวัชชัย คำวงศ์. ความต้องการเสริมสมรรถภาพการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ของครูผู้สอน
คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2534. ถ่ายเอกสาร.

อ่ำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศุภณาสาดพร้าว,
2532.

ธีรภูมิ ประทุมณพรัตน์. การบริหารการศึกษา. สงขลา : ภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2537

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อนงค์ศิลปการพิมพ์, 2527.

น้ำทิพย์ ไชยสวัสดิ์. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัย
ครูสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523. อัดสำเนา.

นิพนธ์ กีนาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์แสด, 2523.

นิพนธ์ สุขปริดี. โสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2528.

นิยม บุญจันทร์. การจัดระบบงานสื่อการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร หัวหน้างาน
โสตทัศนศึกษา และครู-อาจารย์ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกองการศึกษา
พิเศษ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2536. ถ่ายเอกสาร.

บันลือ พุกกะวัน. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2525.

บุญเจ็ด ภิญโญอนันตพงษ์. การวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษร
เจริญทัศน์, ม.ป.ป.

บุญยง บุญยะไวยโรจน์. ปัญหาการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน วิทยาลัยครูพิบูล
สงคราม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
อัดสำเนา.

ประทีป แสงเปี่ยมสุข และคนอื่น ๆ. การศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติ เกี่ยวกับการจัด
ระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. พัทลุง : สำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง, 2532.

ประพัทธ์ ชัยเจริญ. เทคนิคการผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์, 2521.

- ประมุข ศรีจำนงค์. การจัดระบบงานสื่อการศึกษาในโรงเรียนเทศบาล ตามทัศนะของ
พนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม
 : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- ประหยัด จิระวรพงษ์. การจัดบริการสื่อการเรียนการสอน. พิษณุโลก : โรงพิมพ์รัตน
 สุปกรณ์ 2, 2522.
- . หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมร
 การพิมพ์, 2531.
- ประวิทย์ คงบุญ. พฤติกรรมการใช้สื่อประกอบการสอนกลุ่มทักษะของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2536.
 ถ่ายเอกสาร.
- ประสงค์ เปนะนาม. ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
 อัดสำเนา.
- ประสงค์ พิมพ์. "การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถม
 ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร," รวมบทความย่อ
ปรินิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิตและการศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา
2529 - 2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2532.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การวิเคราะห์โครงการปีแห่งคุณภาพการศึกษา
ปีงบประมาณ 2537 ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์,
 2537.
- พนอม แก้วกำเนิด. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533.
- พนม อินากุล. สภาพและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชจำกัด, 2524.
- พัชรา อังคินันท์. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู ระดับประถมศึกษา
ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2523. จัดสำเนา.
- พัฒน์พงศ์ สายสมาน. การวางแผนระบบการใช้สื่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ของครู
ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนสูง และของครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2536.
ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนาบุคคล, กอง. คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองพัฒนาบุคคล, 2536.
- พิมพ์ใจ ภิบาลสุข และสันต์ ภิบาลสุข. การใช้สื่อการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
พีระพันธ์, 2525.
- พิมพ์วรรณ เทพสุมาธานนท์. เทคโนโลยีการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์
การพิมพ์, 2531.
- ปิญญู สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์, 2526.
- มนตรี แยมกลีกร. การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. สงขลา : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2526.
- ยุพดี กะจะวงษ์ และคนอื่น ๆ. การศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบ
เพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี. จันทบุรี : สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี, 2532.
- รอยเดือน สุภาพ. การใช้สื่อการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในเขตการ
ศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
จัดสำเนา.
- ระวีวรรณ ชินะตระกูล. วิธีวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้องหุ่นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2535.

- วรรณภา เจียมทะวงษ์. ทักษะพื้นฐานของการผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : ดวงดี
การพิมพ์, 2528.
- วนิดา จิงประสิทธิ์. การบริหารและการบริการงานโสตทัศนศึกษา. นครปฐม : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.
- วัลลภ กันทรัพย์. "ยุทธศาสตร์เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน," สารพัฒนา
หลักสูตร. 16(129) : 12 - 18 เมษายน - มิถุนายน 2540.
- วัลลภ สวัสดิวัลลภ. คู่มืองานเทคนิคและการฝึกงานห้องสมุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อักษรไทย, 2536.
- ฤดีวัลย์ ศิลามังคลานนท์ และคนอื่น ๆ. ระบบข้อมูลและการวางแผน : เอกสารประกอบ
การบรรยายหลักสูตร อบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง หมวดวิชาการบริหาร
ศาสตร์. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประม
ศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- วารินทร์ รัตมีพรหม. การใช้สื่อการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชวน
การพิมพ์, 2531.
- วาสนา ซาวหา. เทคโนโลยีทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟิเคอาร์ท,
2525.
- วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการ
ศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ขนิษฐาการพิมพ์, 2523.
- วิชากร, กรม. ข้อคิดเบื้องต้นในการสอนและการสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ, 2534.
- _____. คู่มือการนำการใช้และการรักษาอุปกรณ์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ, 2526.
- วิจิต ศรีจอมแปง. การศึกษาศภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของโครงการส่งเสริม
สมรรถภาพการสอน (RIT) การศึกษาแบบอิสระ. ปริญญาโท กศ.ม.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527. อัดสำเนา.

- วินัย รัตนพันธ์. การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญาโท กศ.ม.
 สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร,
 ศักดา ไชกิจบุญ. "คอมพิวเตอร์ช่วยสอน," ส่งเสริมประสิทธิผลการเรียนการสอน.
 4(1) : 9 - 13 ; พฤษภาคม 2535.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. สองปีกระทรวงศึกษาธิการ 2536 - 2537. กรุงเทพฯ : กระทรวง
 ศึกษาธิการ, 2537.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิตการพิมพ์, 2529.
- สนอง เครือมาก. คู่มือปฏิบัติการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประม
ศึกษาแห่งชาติ. นครสวรรค์ : บริษัทเรียนดี จำกัด, 2535.
- สมชาย ลีลานิตย์กุล. รายงานวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการจัดบริการสื่อการเรียนการ
สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8. เชียงใหม่ : หน่วยศึกษานิเทศก์
 กรมสามัญศึกษา สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8, 2531.
 อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ พรรณากพ. หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์
 การพิมพ์, 2521.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชน. การบริหารมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- สมหญิง กลั่นศิริ. เทคโนโลยีทางการศึกษาเบื้องต้น. นครปฐม : โรงพิมพ์แผนกบริการ
 กลางพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522.
- สวัสดิ์ วันภูษา. การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการ
เรียนการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ร้อยเอ็ด. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- สายหยุด จำปาทอง. งานนิเทศการศึกษา. ม.ป.ท., 2526.
- สุภูมิ ไทยวิรัช. การประเมินคุณภาพการกลุ่มโรงเรียนทั้งที่จังหวัดหนองคาย. หนองคาย
 : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย, 2531. อัดสำเนา.

สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถม

ศึกษาหน่วยที่ 7 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

_____. เอกสารชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยที่ 1 - 4. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

สุชาติ ใจสุภาพ. ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. ถ่ายเอกสาร.

สุนันท์ สังข์อ่อง. สื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.

พรินต์เฮาส์, 2526.

สุนันทา ฉาลา. ความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่สอนในโรงเรียน

ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และครูที่สอนในโรงเรียนที่นักเรียนมีผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาสารคาม, 2534. ถ่ายเอกสาร.

สุมิตร คุณานุกร และคนอื่น ๆ. เกณฑ์ประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช, 2519.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. "ปัญหาของครูนวัตกรรมการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด

ต่ออาชีพครูกับแบบของพฤติกรรม," วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 8 : 3 - 11 ;

มิถุนายน 2521.

หรรษา ทับสี. "ปัญหาในการสอนและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครู

คณิตศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์," เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการ

ศึกษา และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 1. หน้า 163. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.

หวน พันธุพันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.

อมร บุญช่วย. ศึกษากาปฏิบัติงานพัฒนาชนบทของศึกษธิการอำเภอในจังหวัดสงขลา.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้,
ถ่ายเอกสาร.

อัจฉราภพ โฉะพรหม. การจัดระบบงานสื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะ
ของผู้บริหารหัวหน้างานโสตทัศนศึกษาและครู สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการ
ศึกษา 9. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2536. ถ่ายเอกสาร.

อัศวิน พรหมโสภา. เทคโนโลยีทางการศึกษา. สงขลา : ศูนย์พัฒนาอาจารย์วิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ สงขลา, 2529.

อำนาย เลิศชัยนติ. การประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : อำนายการพิมพ์, 2533.

อำนาย ดวงเพ็ญราช. ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2533. ถ่ายเอกสาร.

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กังการวัฒน์. หลักและแนวทางในการนิเทศภายใน
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2528.

อุทัย ธรรมเดโช. คู่มือสอบเลื่อนระดับข้าราชการ เล่มที่ 3. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา
การพิมพ์, 2531.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Jersey : Prentice - Hall,
1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1723

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

30 ธันวาคม 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์
เรียน คุณสกล กาฬสุวรรณ

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายบรรยง ณ พัทลุง เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบ

แบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่าน
จะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

พรทิพย์ เสมากักดี

(นางพรทิพย์ เสมากักดี)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. (074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1725

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

30 ธันวาคม 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คุณวิจิต เต็มนิล

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายบรรยง ณ พัทลุง เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบ

แบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่าน
จะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

พรทิพย์ เสมากักดี

(นางพรทิพย์ เสมากักดี)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. (074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1724

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

30 ธันวาคม 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คุณเนาวนิตย์ ชูเชิด

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายบรรยง ณ พัทลุง เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบ

แบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่าน
จะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

พรทิพย์ เสมากักดี

(นางพรทิพย์ เสมากักดี)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. (074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 2301 (บท)/0053

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

1 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอละงู

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 30 ชุด

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายบรรยง ณ พัทลุง เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยมีคณะ
กรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์คือ ได้อนุญาตให้นิสิตทำการทดสอบ
เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้จากโรงเรียนในสังกัด จำนวน 30 โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้
ได้ไปปรับปรุงใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่าน
จะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

อาคม วัดโสง

(นายอาคม วัดโสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. (074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 2301 (บท)/0052

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

1 กุมภาพันธ์ 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 30 ชุด

บัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายบรรณ ณ พัทลุง เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยมีคณะ
กรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์คือ ได้อนุญาตให้นิสิตดังกล่าวได้เก็บ
รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
จำนวน 155 โรงเรียน โดยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 -
28 กุมภาพันธ์ 2541 ตามรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่แนบ

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่าน
จะไปโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

อาคม วัดไธสง

(นายอาคม วัดไธสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. (074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 2301 (บพ)/00521

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

1 กุมภาพันธ์ 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

บัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายบรรยง ณ พัทลุง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์คือ ได้อนุญาตให้นิสิตดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอนี้ ได้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 1 ชุด ตามบัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่แนบ แล้วกรุณาส่งแบบสอบถามคืนที่หน่วยนิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ภายในวันที่ 1 - 28 กุมภาพันธ์ 2541 โดยนิสิตจะมาทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

อาคม วัดโสง

(นายอาคม วัดโสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย โทร. (074) 313153

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสื่อสารการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัย

นายบรรยง ณ พัทลุง

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริยะธิน

กรรมการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ภายใต้องค์
ประกอบ 5 ประการ คือ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน
การบริการสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการประเมินสื่อการเรียน
การสอน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการ
ปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

2. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติ
งาน

3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติ
งานของท่านแต่อย่างใด (ไม่ต้องเขียนชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม)

4. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความ
ลับ และจะนำมาใช้เพื่อการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

5. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วโปรดตรวจสอบดูอีกครั้ง ว่าท่านได้ตอบ
ครบทุกข้อแล้วหรือยัง แบบสอบถามที่ตอบทุกข้อเท่านั้นที่จะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์
และใช้ได้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายบรรยง ณ พัทลุง

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ตรงตามสถานภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. ขนาดของโรงเรียน

- () ต่ำกว่า 12 ห้องเรียน
- () ตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป

ตอนที่ 2

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนระถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง

แบบคำถามตอนที่ 2 ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับปัญหาที่ปฏิบัติจริง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้คือ

- 1 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
(0)	การควบคุมการปฏิบัติงานสื่อ.....	✓				
(00)	การดำเนินงานห้องสื่อโดยใช้คณะกรรมการ.....			✓		

จากตัวอย่างในข้อ (0) แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า การควบคุมการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากตัวอย่างในข้อ (00) แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า การดำเนินงานห้องสื่อการเรียนการสอนโดยใช้คณะกรรมการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่	ปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
	การผลิตสื่อการเรียนการสอน					
1	การสำรวจความต้องการสื่อการเรียน การสอนของครู.....					
2	การวางแผนการผลิตสื่อการเรียนการสอน.....					
3	การจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการ สอน.....					
4	การแต่งตั้งคณะทำงานในการผลิตสื่อการ เรียนการสอน.....					
5	การจัดหาสื่อต้นแบบ เพื่อผลิตสื่อการเรียน การสอน.....					
6	การจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อการ เรียนการสอน.....					
7	การจัดเตรียมวัสดุในการผลิตสื่อการเรียน การสอน.....					
8	การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการผลิต สื่อการเรียนการสอน.....					
9	การส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการ ผลิตสื่อการเรียนการสอน.....					
	การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน					
10	การจัดหมวดหมู่ของสื่อโดยแยกเป็น ประเภทตามเนื้อหาและสภาพการขั.....					

ข้อที่	ปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
11	การกำหนดสัญลักษณ์การเรียกชื่อประจำ สื่อการเรียนการสอนแต่ละชิ้น					
12	การลงทะเบียนสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ.....					
13	การจัดทำบัตรรายการบันทึกรายละเอียด เกี่ยวกับสื่อแต่ละชิ้น					
14	การจัดเก็บเข้าตู้อย่างเป็นระบบ.....					
15	การจัดห้องสื่อการเรียนการสอน.....					
16	การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บ.....					
17	การกำกับติดตามนิเทศการจัดเก็บสื่อการ เรียนการสอน.....					
18	การสำรวจและซ่อมแซมสื่อที่ชำรุดให้ใช้งานได้.....					
19	การประเมินผลการจัดเก็บสื่อการเรียนการ สอน.....					
20	การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการจัด เก็บสื่อการเรียนการสอน.....					
การให้บริการสื่อการเรียนการสอน						
21	การกำหนดแนวปฏิบัติในการยืมสื่อการ เรียนการสอน.....					

ข้อที่	ปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
22	การจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการ บริการสื่อการเรียนการสอน.....					
23	การกำหนดแผนการบริการสื่อการเรียนการ สอนให้ชัดเจน.....					
24	การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสื่อที่มี แก่ครูผู้สอน.....					
25	การสำรวจความต้องการของครูและ นักเรียนเกี่ยวกับสื่อ.....					
26	การจัดให้บริการสื่ออย่างเพียงพอ.....					
27	การส่งเสริมให้ครูวิชาการและครูผู้สอนมา ใช้บริการจากศูนย์วิชาการโรงเรียน.....					
28	การจัดระบบการยืมสื่อถูกต้องตามระเบียบ					
29	การจัดศูนย์วิชาการโรงเรียนให้ครูและ นักเรียนมาใช้บริการ.....					
30	การแต่งตั้งคณะทำงานควบคุมดูแลการ บริการสื่อการเรียนการสอน.....					
การใช้สื่อการเรียนการสอน						
31	การประชุมวางแผนให้ครูใช้สื่อประกอบการ เรียนการสอน.....					
32	การกำหนดแผน ควบคุม กำกับ และ ติดตามการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู..					

ข้อที่	ปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
33	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน.....					
34	การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนการสอน.....					
35	การส่งเสริมให้ครูพิจารณาเลือกสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน.....					
36	การส่งเสริมให้ครูมีการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้าก่อนสอน.....					
37	การประเมินผลการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนเป็นประจำ.....					
38	การประเมินผลการเรียนของนักเรียนก่อน/หลังการใช้สื่อการเรียนการสอน.....					
39	การกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานสรุปการใช้สื่อการสอน.....					
40	การประชุมอภิปรายสรุปผลการใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกับครูผู้สอน.....					
การประเมินผลสื่อการเรียนการสอน						
41	การประชุมวางแผนการประเมินสื่อการเรียนการสอน.....					
42	การแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินสื่อการเรียนการสอน.....					

ข้อที่	ปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
43	การกำหนดรูปแบบการประเมินสื่อการเรียนการสอน.....					
44	การประชุมอภิปรายสรุปผลการประเมินสื่อการเรียนการสอน.....					
45	การส่งเสริมให้มีการประเมินสื่อการเรียนการสอนทุกครั้งการสอน.....					
46	การนำผลจากการประเมินสื่อมาปรับปรุงการผลิตและการใช้.....					
47	การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินสื่อการเรียนการสอน.....					
48	การเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อการเรียนการสอน.....					
49	การส่งเสริมให้มีการค้นคว้าและนำผลงานวิจัยที่มีอยู่มาปรับปรุงการประเมินสื่อการเรียนการสอน.....					
50	การกำกับ ติดตาม และนิเทศการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน.....					

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง

โปรดเขียนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้
บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ความคิดเห็นการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา การผลิตสื่อการเรียนการสอน	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	

ความคิดเห็นการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
การบริการสื่อการเรียนการสอน	
การใช้สื่อการเรียนการสอน	
การประเมินสื่อการเรียนการสอน	

ภาคผนวก ค
ตาราง 8

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำแนกเป็นรายข้อ

องค์ประกอบปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา
การผลิตสื่อการเรียนการสอน			
การสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู	3.9143	.6143	มาก
การวางแผนการผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.9810	.5741	มาก
การจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน	4.0182	.5784	มาก
การแต่งตั้งคณะทำงานในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.9987	.8142	มาก
การจัดหาสื่อต้นแบบ เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.9743	.6531	มาก
การจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	4.1942	.8412	มาก
การจัดเตรียมวัสดุในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	4.0543	.6312	มาก
การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตสื่อการเรียน การสอน	4.0132	.7142	มาก
การส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการ เรียนการสอน	3.9872	.4165	มาก
เฉลี่ย	3.9624	.6373	มาก
การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน			
การจัดหมวดหมู่ของสื่อโดยแยกเป็นประเภทตาม เนื้อหาและสภาพการใช้			
	3.9143	.8142	มาก
การกำหนดสัญลักษณ์การเรียกชื่อประจำสื่อการเรียน การสอนแต่ละชิ้น			
	4.0121	.6732	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา
การลงทะเบียนสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	4.0123	.8421	มาก
การจัดทำบัตรรายการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อ แต่ละชิ้น	3.7145	.6942	มาก
การจัดเก็บเข้าตู้อย่างเป็นระบบ	3.7097	.4213	มาก
การจัดห้องสื่อการเรียนการสอน	3.8921	.5432	มาก
การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บ	3.8523	.7412	มาก
การกำกับติดตามนิเทศการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	3.9012	.5432	มาก
การสำรวจและซ่อมแซมสื่อที่ชำรุดให้ใช้งานได้	3.8205	.7541	มาก
การประเมินผลการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน	3.8142	.9412	มาก
การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการจัดเก็บสื่อการ เรียนการสอน	3.9907	.8431	มาก
เฉลี่ย	3.8723	.6557	มาก
การให้บริการสื่อการเรียนการสอน			
การกำหนดแนวปฏิบัติในการยืมสื่อการเรียนการสอน	4.1357	.7842	มาก
การจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการบริการสื่อการ เรียนการสอน	4.0932	.8454	มาก
การกำหนดแผนการบริการสื่อการเรียนการสอนให้ ชัดเจน	4.0314	.6321	มาก
การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสื่อที่มี แก่ครูผู้สอน	4.1956	.9431	มาก
การสำรวจความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับสื่อ	3.9642	1.0153	มาก
การจัดให้บริการสื่ออย่างเพียงพอ	3.9875	.8742	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา
การประเมินผลการเรียนของนักเรียนก่อน/หลังการใช้ สื่อการเรียนการสอน	3.9903	.8475	มาก
การกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานสรุปการใช้สื่อการสอน	4.0141	.7492	มาก
การประชุมอภิปรายสรุปผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ร่วมกับครูผู้สอน	4.0415	.7642	มาก
เฉลี่ย	3.9907	.4514	มาก
การประเมินผลสื่อการเรียนการสอน			
การประชุมวางแผนการประเมินสื่อการเรียนการสอน	4.1085	.8732	มาก
การแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินสื่อการเรียนการ สอน	4.3512	.9341	มาก
การกำหนดรูปแบบการประเมินสื่อการเรียนการสอน	4.3201	.9014	มาก
การประชุมอภิปรายสรุปผลการประเมินสื่อการเรียน การสอน	4.2054	1.0185	มาก
การส่งเสริมให้มีการประเมินสื่อการเรียนการสอน ทุกครั้งที่สอน	4.3015	.8932	มาก
การนำผลจากการประเมินสื่อมาปรับปรุงการผลิตและ การใช้	4.2012	.9634	มาก
การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินสื่อการ เรียนการสอน	4.1963	.8732	มาก
การเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อการ เรียนการสอน	4.2143	.9842	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบปัญหาการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา
การส่งเสริมให้มีการค้นคว้าและนำผลงานวิจัยที่มีอยู่มา ปรับปรุงการประเมินสื่อการเรียนการสอน	4.3053	.9342	มาก
การกำกับ ติดตาม และนิเทศการประเมินผลสื่อการ เรียนการสอน	4.2019	.8761	มาก
เฉลี่ย	4.2153	.9321	มาก

การศึกษานโยบายการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2541

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 50 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที่ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นองค์ประกอบการประเมินสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยค่าเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มากกว่าของผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เสนอแนะว่าควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรมอบหมายให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะควรมีมาตรการจูงใจให้ครูอาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอน และควรจัดทำเครื่องมือการประเมินสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ควรพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณและจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป ก่อนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน

**A STUDY OF PROBLEMS CONCERNING THE PERFORMANCE OF THE PRIMARY
SCHOOL ADMINISTRATORS' INSTRUCTIONAL MEDIA
UNDER THE PHATTALUNG PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION OFFICE**

**AN ABSTRACT
BY
BANYONG NA-PHATTALUNG**

**Presented in partial fulfillment for the requirements of the Master of
Education degree in Educational Administration
Thaksin University
March 1998**

This research studied and compared the levels of problems concerning the performance of the primary school administrators' instructional media under the Phattalung Provincial Primary Education Office according to the variables of school size. The study also presented suggestions for the improvement in performance of the administrators' instructional media.

The research sample subjects were 155 primary school administrators. The data collection instrument was a 50-item rating-scale questionnaire. The statistics utilized in the analysis of the data were percentage, mean, and standard deviation. A t-test was used to test the hypotheses.

The research results revealed that:

1. The administrators perceived the overall problems and its components concerning the performance of instructional media, to be at the high level.
2. There was a significant difference at the .01 level among the administrators from different sized schools, in their perception of the overall problems and in each component. There was a significant difference at the .001 level in the component of instructional media evaluation. However, there was no significant difference in the component of instructional media production. The administrators in schools with more than 12 classrooms stated higher average problems than those in schools with fewer than 12 classrooms.

The suggestions for improvement in the performance of instructional media by the administrators were as follows. Personnel should be trained so that they have more knowledge about the production of instructional media. A certain budget should be made available for instructional media production. A specific group of personnel should be assigned to be responsible for instructional media. There should be motivating measures to make teachers use instructional media. Evaluation instruments should be devised to evaluate instructional media and they should be

used regularly. Money and modern technology in instructional media should be provided to schools with more than 12 classrooms first and then to schools with fewer than 12 rooms.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายบรรยง ชี้อสกุล ณ พัทลุง

เกิดวันที่ 13 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2494

สถานที่เกิด 29 หมู่ที่ 9 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านด่านโลด

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านด่านโลด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ตะโหมด จังหวัดพัทลุง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 มศ.6 จากโรงเรียนการช่างพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

พ.ศ. 2519 ปก.ศ.สูง (พลศึกษา) จากวิทยาลัยพลศึกษา อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา

พ.ศ. 2524 กศ.บ. (วิชาเอกชีววิทยา) จากมหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ สงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2540 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ